

ONZE
VOGELS

52^E JAARGANG N^O 1, JANUARI 1991

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

DA

V

ONZE

MAANDBLAD VAN DE NEDERLANDSE BON

BONDSBUREAU

Aletta Jacobsstraat 4, Postbus 74,
4600 AB Bergen op Zoom
bank AMRO rek.nr.: 46.89.59.262.
gironummer 1148324, telefoon 01640-3 50 07.
Geopend 08.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur.
's Zaterdags gesloten.

ERELEDEN

A.L. van Liempd (erevoorz.), W. Beckman,
A. Dommerholt, J. Forsten, J.J. Krol, E.J. Lensink,
W.C. Oonk en Jos van de Walle

DAGELIJKS BESTUUR

Voorzitter: W.J. Mulder, Verwerstraat 39,
7415 RZ Deventer, telefoon (05700) 2 36 48.
Secretaris: H. de Geus, Amersfoortsestraat 71,
3772 CH Barneveld, telefoon (03420) 1 61 60.
Penningmeester: J. van Splunter, Vijverberg Zuid 44,
4621 AT Bergen op Zoom, telefoon (01640) 3 46 63.
2e Voorzitter: D.J. van der Molen, Gentiaan 5,
7721 HA Dalfsen, telefoon (05293) 12 57.
Commissaris: M.N.Th. Brouwer, Wouwsoweg 5a,
4661 VM Halsteren, telefoon (01641) 33 26.

DISTRICTSVOORZITTERS (leden bondsbestuur)

District Groningen: J.W.B. Robbe, A-Kade 19,
9581 AH Musselkanaal, telefoon (05994) 1 63 41.
District Friesland: H. Suichies, Ruusbroeckstraat 28,
8913 HN Leeuwarden, telefoon (058) 15 16 92.
District Drenthe: J.H. Heijnen, W. Grolstraat 126,
7826 EL Barger Oosterveld, telefoon (05910) 2 54 20.
District Overijssel: A.M. van Rijn, Pr. Margrietstraat 41,
7481 GG Haaksbergen, telefoon (05427) 1 30 06.
District Gelderland: P. Vierhuis, Veldkersmeen 22,
3844 RB Harderwijk, telefoon (03410) 1 60 68.
District Utrecht: C. van Lunteren, Vlassoord 13,
3991 XC Houten, telefoon (03403) 7 26 08.
District Noord-Holland: G.F. Huner,
Bickerstraat 60, 1701 EG Heerhugowaard,
telefoon (02207) 4 48 43.
District Zuid-Holland: wvd. A.J. Domburg
Opperstok 16, 2959 ED Streefkerk
telefoon (01842) 2080.
District Zeeland: T.J. Udo, Slotstr. 5, 4421 EL Kapelle,
telefoon (01102) 4 15 22.
District West Noord-Brabant: C.H.M. v.d. Linden,
Maststraat 15, 4631 EP Hoogerheide,
telefoon (01646) 1 49 78.
District Oost Noord-Brabant: A.H. Meesterburrie,
Beatrixlaan 94, 5707 LX Helmond,
telefoon (04920) 2 56 09.
District Limburg: H.J. Stienen,
Molenstr. 18, 5988 EP Heiden,
telefoon (04760) 7 64 09.

SECRETARIATEN TECHNISCHE COMMISSIES

Kleur-, vorm- en postuurkanaries:
H.K. v.d. Wal, Mozarstraat 4, 8916 HC Leeuwarden,
telefoon (058) 13 46 55
Tropen, parkieten etc.:
P.J.F. Klören, Meidoornweg 10, 3768 CN Soest,
telefoon (02155) 1 53 01.
Zangkanaries:
J.Aelbrecht, Eufraat 3, 1186 JJ Amstelveen,
telefoon (020) 45 55 2

LIDMAATSCHAP

Zij die in **Nederland** woonachtig zijn en lid wensen te worden van de NBvV, wende zich tot de secretaris van een in de plaats van inwoning gevestigde afdeling. Naam en adres worden gaarne door het bondsbureau verstrekt.

Zij die in het **buitenland** woonachtig zijn, kunnen verspreid lid worden door overmaking van het hieronder genoemde bedrag.

België: Bfr. 650,-, bij vooruitbetaling op onze postrekening nr. 000-0156074-01, bij het bestuur der postcheck te Brussel 1.

Overige landen: Hfl. 53,50 bij vooruitbetaling per internationale postwissel aan het bondsbureau NBvV **geen cheques!** Indien men het maandblad per luchtpost wil ontvangen, wordt een extra tarief volgens PTT-kosten berekend.

Alle tarieven gelden per kalenderjaar.

SPECIAALCLUBS

Het lidmaatschap van de speciaalclubs is voorbehouden aan hen die reeds lid van de NBvV zijn. Voor verdere inlichtingen c.q. opgave lidmaatschap, wendt men zich uitsluitend tot onderstaande secretariaten.

Europese vogels en hun hybriden

J. Broere, Jongbloedin. 31,
3769 BP Soesterberg, telefoon (03463) 5 19 76.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Gras- en Grote parkieten

A.J.M. v.d. Linden, Brugstr. 72,
4131 AZ Vianen, telefoon (03473) 7 61 73.
Entree f 5,-.

Insecten- en vruchtenetende vogels

W.G. Caris, Frankrijkstraat 95,
5622 AE Eindhoven, telefoon (040) 44 38 74.
Contributie f 30,- per jaar, entree f 5,-.

Japanse meeuwen

L. van Santen-Bergmaier, Mandenmakerslaan 31,
3454 DB De Meern, telefoon (03406) 6 37 11.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Vorm- en Postuurkanaries

G.J.S. Nijhuis, Wilderinkstr. 31,
7555 DS Hengelo, telefoon (074) 91 17 03.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

Zebravinken

D.J. Elzinga, Hunzedal 73,
9531 GD Borger, telefoon (05998) 3 50 65.
Contributie f 25,- per jaar, entree f 5,-.

ABONNEMENTEN

Losse abonnementen op het maandblad f 33,50 per kalenderjaar. Overmaking bij vooruitbetaling op giro 1148324 t.n.v. NBvV en onder vermelding abonnement OV. Reeds verschenen nummers van een jaargang worden nagezonden en vervolgens elke maand tot en met december.

VOGELS

ISSN 0030-3224

AN VOGELLIEFHEBBERS (OPLAGE 49.000)

REDACTIE

C.E. van Berkel
Chr. Walraven

Redactieadres: Postbus 74, 4600 AB Bergen op Zoom

VERANTWOORDELIJKHEID

De uitgever van dit blad, de Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers, is niet verantwoordelijk voor de inhoud van hierin opgenomen advertenties en erkent geen enkele verplichting tot opnemen van aangeboden advertenties.

De auteurs blijven verantwoordelijk voor de inhoud van hun artikelen. Door publikatie neemt de uitgever geen enkele verantwoordelijkheid op zich. Het zonder schriftelijke toestemming overnemen van artikelen of gedeelten daarvan is verboden.

ADVERTENTIES

Voor advertenties – ook die van leden en abonnees – met een zakelijk karakter, zijn tarieven en verdere inlichtingen verkrijgbaar bij het Bondsbureau van de NBvV. Kleine annonces, voor afdelingen, leden en abonnees op 'Onze Vogels', van zuivere particuliere aard zie onder 'Vraag en Aanbod'.

VRAGEN OVER?

WATERSLAGERS aan: H. Warmerdam, V.d. Duijn van Maasdamlaan 45, 2181 XB Hillegom.

HARZERS aan: M.A. Paans, Leeuwerik 78, 5165 KZ Waspik.

KLEURKANARIES aan: F.H. Verschuur, Alb. Grootin. 17, 1412 EL Naarden.

VORM- EN POSTUURKANARIES aan: P.L. Huizinga, Marathonstr. 32, 7541 BM Enschede.

EUROPESE VOGELS (WILDZANG) EN HUN

BASTAARDEN, GROTE PARKIETEN EN AGAPORNIDEN aan: D.A. Duivis, St. Josephstraat 46, 4847 SG Teteringen.

ZEBRAVINKEN, JAPANSE MEEUWEN EN HUN

BASTAARDEN aan: C. van Elven, Van N. van Eermesln. 7, 8384 EA Wilhelminaoord.

TROPISCHE VOGELS EN HUN BASTAARDEN aan: M. Schuurhuis, Drecht 23, 8032 CH Zwolle.

VRUCHTEN- EN INSECTENETERS aan:

G.M. Essenberg, Van Beethovenln. 213, 3144 AE Maassluis.

GRASPARKIETEN aan: S. Harkema, Prov. weg 29a, 9677 PA Heiligervee.

Postzegels voor antwoord bijsluiten.

Geen retourport, dan ook geen antwoord!

Deze regel geldt ook voor vragen aan auteurs etc.

De Nederlandse Bond van Vogelliefhebbers is ingeschreven in het verenigingsregister van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Breda, onder nummer V-280824.

Het volgende nummer wordt ter post bezorgd op
18 februari 1991

IN DIT NUMMER

	pag.
Pennant Rosella	4
De witwang- of zwartkeelgaailijster	10
Geslaagde kweek met kleine vasa papegaai	14
Over kleurkanaries	18
Troepialen	20
De gele bourkesparkiet	22
De geelbuksijs	23
Draainekziekte bij vogels	26
Sperweruil	28
De Goudkopbeo	29
Nuttige wenken bij de kanariekeek	30
Kalender '91	31
De kweek van de Weidegors	32
Kweek met de gestrepte kuifimalie	35
50 + 50 = 100 of De secundaire kenmerken van de kleurkanarie	42
Pinquins in de tropenzone	44
NBvV Boekenservice	46
Bondsmededelingen	47
NBvV Service	47

IN DIT NUMMER ADVERTEREN

	pag.
M. Borgstein, E. Leffering, Orni-Mondo,	
GEHU, Wovo, G. v.d. Feesten	6
ESVE, Cédé	8
Hollanddiervoeders	12
Vraag en Aanbod	34
Jaap Koopman, Wolro	36
Van Keulen, ESVE	37
Westfriese Flora, Boskoopse vogelmarkt, K.B.O.F.	38
J. Heesakkers, Kloeg R. Zagers	39
Fauna, Kemo	40
Keesmaat, F. Thijssen Mill, Cédé, H. Dijks,	
H. Denessen	41
IJsselhal Zwolle, Zuid Ned. Vogelmarkt,	
Ardi Electronics	44
Orlux	45
AVES, Floralia, W. Stijger, S. van 't Hart	46

Foto voorplaat: Pennant Rosella

Foto: C. Scholtz

Ontwerp en druk: Steers Schiedam b.v.

Postbus 59, 3100 AB Schiedam – Telefoon (010) 462 29 22

PENNANT ROSELLA

Pennant blauw

Blijkens de Checklist of the Birds of the World van Howard and Moore, zijn er van de pennantrosella vier rassen beschreven, te weten: **Platycercus elegans elegans**, de (zuidelijke) **Pennantrosella**, welke voorkomt in Zuidoost Queensland tot het zuidoosten van Australië. Het is wellicht de bij de vogelliefhebbers meest bekende en gehouden soort. Hun lengte is 38 tot 40 cm. **Platycercus elegans nigrescens**, komt voor in Noordoost Queensland en wordt de Noordelijke Pennantrosella genoemd. Ze zijn met hun 32 cm lengte duidelijk kleiner dan de nominatform, alhoewel ze naar verhouding wel een zwaardere snavel hebben. De kleur van de onderzijde, de kop en de zomen van de zwarte rugdekveren zijn donkerder rood dan dat zulks bij de zuidelijke pennant het geval is. Hier klopt weer hetgeen in klimaatwetten is vastgesteld. Gloger zegt namelijk dat de kleuren van de bevedering van in vochtiger gebieden voorkomende dieren donkerder zijn dan van dieren die in drogere gebieden voorkomen. Bergmann stelt dat geografische rassen van een soort kleiner zijn naarmate het in de gebieden waar ze zich ophouden warmer is. Bij de pennant rosella is dat allemaal heel duidelijk waar te nemen. De grote pennant vindt domicilie in het koelere maar drogere zuiden waar een gemiddelde temperatuur heerst van ongeveer 15°C en er per jaar minder dan 300 mm regen valt. Het kleinere en donkerder gekleurde type komt voor in het warme en vochtiger noorden met temperatuur van ongeveer 26°C en een jaarlijkse neerslag van 1200 - 1500 mm. Voor wat de lichaamsgrootte betreft, hoe groter een dier is, hoe kleiner het lichaamsoppervlak in verhouding tot het lichaamsgewicht is. Een kleiner lichaamsoppervlak is ook aan geringere afkoeling blootgesteld. Een ander verschil tussen beide rassen, tussen de grote en de

Tekst: Cevab
Foto's: J.Heesakkers en C.Scholtz

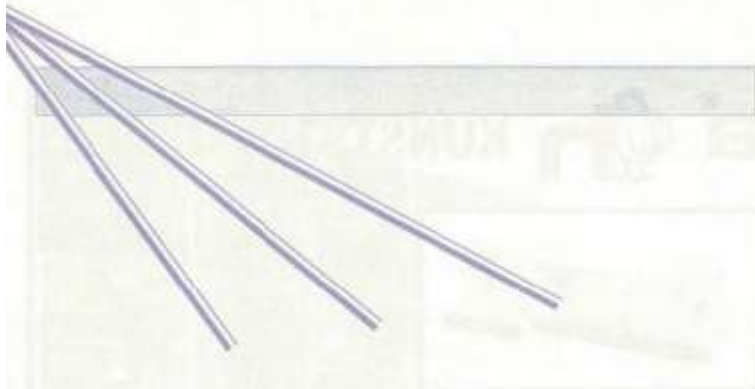
Pennant geel

kleine pennantrosella is, dat de jongen van de kleine bij het verlaten van het nest reeds een roodkleurige bevedering hebben, terwijl de jongen van de grote, het zuidelijke ras, groen zijn en pas na de jeugdri hun rode kleur hebben verkregen. Bij in de volière geboren grote pennanten komt het voor dat ze al direct de rode kleur bezitten. Dit kan zijn door vermenging van beide rassen maar ook door een storing in de voeding. In Die Gefiederte Welt van 1964, stelt Preussiger dat bij proeven is vastgesteld dat het direct al bezitten van het rode verenpak een gevolg is van een storing in de voeding gedurende de eerste groeiperiode. Overigens bestaat daar nog wel verschil van mening over. Het derde ras is **Platycercus elegans melanoptera** welke voorkomt op het in Zuid Australië gelegen Kangeroo-eiland. De vogels hebben een lengte van ongeveer 34 cm en zijn dieprood van kleur met meer zwart. Tenslotte is er dan nog **Platycercus elegans fleuriuensis**, welke wel helder maar bleker rood van kleur is en ook op de bovendelen bleker is als het voorgaande ras. Deze is ongeveer 34 cm groot en is een bewoner van het schiereiland Fleurieu in Zuidwest Australië.

Volgens bepaalde wetenschappers kan dit viertal rassen nog worden uitgebreid met de rassen adelaide, subadelaide en flaveolus; respectievelijk de Adelaide en de Strogele rosella. Het merendeel beschouwt deze echter als zelfstandige rassen.

Pennantrosella's zijn bewoners van verschillende klimaatzones, waar ze talrijk voorkomen in gesloten bossgebieden. In de broedtijd leven ze paarsgewijs en buiten die periode in kleine groepen. Hun voedsel vinden ze voornamelijk op de grond en dat bestaat uit zaden van grassen en allerlei wilde

planten, vruchten, insecten en hun larven, en bloesemnectar. Grote granen worden ook opgenomen. Deze worden eerst door ze gepeld terwijl de kleinere zaden direct worden doorgeslikt. De balts van de mannelijke vogel verschilt nauwelijks van de manier waarop de andere rosellasoorten dat doen. Met samengehouden en iets afhangende vleugels, gespreide heen en weer bewegende staart, de kop iets naar achter gehouden en de borstveren opgezet, uit hij vriendelijk klinkende lokroepen. Nestelen doen ze in holten van dikke takken of stammen op vrij grote hoogten. Een legsel bestaat gemiddeld uit 5 eieren die alleen door de pop worden bebroed en zij doet daar ongeveer 20-21 dagen over. Slechts enkele malen per dag verlaat ze voor een korte spanne tijd het nest om wat te oton en zich van ontlasting te ontdoen. Meestal is dat s'morgens in alle vroegte en in de late namiddag. Na vijf weken van voortdurend ouderlijke zorg, verlaten de jonge pennanten het nest om dan nog voor enkele weken door de oudervogels te worden gevoerd c.q. bijgevoerd. In hun jeugdkleed kunnen ze ofwel groen of rood van kleur zijn, athans op de kop en de gehele onderzijde, zoals hiervoor reeds is aangegeven. Op een leeftijd van 16 tot 18 maanden zijn ze in hun volwassen kleed gestoken. Het uiterlijke verschil tussen man en pop is moeilijk te zien. In de kleur en tekening zit nauwelijks enig verschil en als dat zo zou zijn, hetgeen bij alle rosella's kan voorkomen, is het zeker geen aanduiding van de sexe. Het enigste is dat de poppen wat kleiner van formaat zijn, een wat ronder kopje hebben en een minder zware snavel. Je moet dan echter wel kunnen vergelijken want om van een solitair gehouden vogel zonder meer te zeggen dat het een man of een pop is, is toch moeilijk.

In de volière voelen de pennanten zich goed thuis en komen daarin ook vaak zonder problemen tot voortplanting. Ze maken dan gebruik van nestkasten die ongeveer 60 cm hoog zijn, een bodemoppervlak hebben van ongeveer 25 x 25 cm, en voorzien zijn van een invlieggat met een middellijn van ongeveer 7 cm.

Uiteraard dienen ze, net als alle andere rosellasoorten, apart per paar in een vlucht met aangrenzend nachtverblijf, dat aan de voorkant gerust voor een deel open mag zijn, te worden gehuisvest want enige agressiviteit jegens soortgenoten en andere vogelsoorten is ze niet vreemd. Op een goed zaadmengsel voor grote parkieten, aangevuld met wat noten, onkruiden, vruchten zoals een stuk appel, rozebottels etc., blijven ze in goede conditie. Dagelijks vers bad-en drinkwater mag niet ontbreken, ook niet maagkiezel en grit. Jonge pennanten worden geringd met 6 mm ringen.

Er zijn enkele mutaties opgetreden, niet alleen in volières maar ook in de natuur zijn al eens sterk in kleur afwijkende exemplaren waargenomen. Thans zijn er exemplaren in blauw, geel en wit. De laatste is te kweken uit blauw maal geel. Bij de heer Heesakkers in Erp is een bruingetekende pennantrosella ontstaan welke men cinnamon noemt. Hij schrijft daarover het volgende:

Een nieuwe kleur pennant rosella. Bovenstaande lijkt een uitspraak die door vele gespecialiseerde houders van grote parkieten met enige terughoudendheid zal worden gelezen. Toch ben ik van mening dat de stelling klopt. Een tiental jaren geleden kwam ik min of meer toevallig in het bezit van een jonge pennant rosella met een afwijkende kleur. Kennissen waren van mening dat na het jeugdkleed van deze vogel de kleur wel weer normaal zou zijn. Gelukkig bleek mijn mening over een nieuwe mutatie de juiste en na de eerste volledige rui kwam een pennant tevoorschijn met een volledig bruine tekening. Het rood en vooral het blauw waren eveneens in kleur gereduceerd, de eerste cinnamon pennant was een feit. Het kwam er nu op aan deze mutatie vast te houden. Gekozen werd voor een kweekmethode waarbij de kwaliteit van de vogels voorop stond. De cinnamonpop werd daarom gepaard aan een normale onverwante man van goede kwaliteit. Het eerste jaar waren er diverse bevruchte eieren, maar het uiteindelijke resultaat was slechts twee jon-

Het bestuur
van de NBvV,

personeel
bonds bureau

en uw
redactie

wensen u
een goed
en vooral

gezond

1991

gen. Het betrof een man en een pop, waarvan de man zeker split was voor cinnamon. Van de pop stond dit niet vast, omdat de vererving van deze kleur toen nog onbekend was. In de loop der jaren is gebleken dat die vererving geslachtsgebonden ligt en derhalve konden er geen split poppen zijn. Na diverse jaren kweken met de splitman en met cinnamon pop(pen) was het zo ver dat besloten werd blauw in te kweken. Hiertoe werd een blauwe man ge- paard aan een cinnamon pop. De nakweek hiervan bestond uit normale mannen split voor blauw en cinnamon, en uit normale poppen split voor blauw. De dubbel split mannen werden ge- paard aan blauwe poppen. Het gevolg zou moeten zijn dat 1/4 van de poppen uit deze kweek blauwcinnamon moest

zijn. In 1988 werd voor het eerst deze combinatie opgezet, maar dat theorie en praktijk lang niet altijd hetzelfde zijn, bleek ook hier. Zowel in 1988 als in 1989 werden geen blauwcinnamon pennantrosellas geboren. In 1990 werden 5 koppels opgezet waaruit het mogelijk zou moeten zijn om blauwcinnamon pennanten te kweken. Ondanks het feit dat de kweek wat aantallen betreft niet geheel aan de verwachtingen heeft voldaan, is het toch zo dat drie blauwcinnamon vogels zijn gekweekt. Dit kunnen uiteraard, i.v.m. de erfelijkheidswetten, alleen poppen zijn. Uit dezelfde paren werden ook drie blauwe mannen gekweekt welke mogelijk split voor cinnamon zijn. Deze vogels zijn zeer belangrijk voor de verdere kweek naar blauwcinnamon mannen. Als jonge

vogel zijn de blauwcinnamons vrij donker bruin van kleur met een lichte blauwe waas en een lichtere buik. Verwachting is dat na de eerste volledige rui de blauwcinnamons lichtbruin met een hemelsblauwe tekening zullen zijn. De buikkleur zal hierbij naar verwachting licht cremekleurig zijn. In de toekomst is de mogelijkheid zeker aanwezig om middels de cinnamon gele en witte bruinvleugels te kweken, door paringen aan de reeds bestaande witte (pastel) en gele (pastel) pennantrosellas. Hierdoor zullen mogelijk ook helderder gekleurde vogels ontstaan. Een goede onverwante kweek is hierbij natuurlijk een eerste vereiste. Het tijdsaspect zal ondergeschikt dienen te worden gemaakt aan de kwaliteit van de te kweken vogels.

vlr. jonge cinnamonblauw, cinnamon volwassen en jonge cinnamon.

DE WITWANG- OF ZWARTKEELGAAILIJSTER (*Garrulax chinensis*).

Van deze regelmatig ingevoerde vogel zijn 5 ondersoorten bekend die voorkomen in Zuidoost Azië en Zuid China. Wat op de foto niet goed te zien is zijn enkele witte veertjes op het voorhoofd. Deze bevinden zich vlak achter het "borsteltje" boven de snavel. De onderbuik is roodbruin gekleurd.

Dit is echter slecht te zien. De ondersoorten onderscheiden zich van elkaar door het verschil van intensiteit van de al of niet aanwezige bruinachtige veren op de rug of hals. Ook de buik tot aan de onderstaartdekveren kan variëren van olijfgrijs tot roodbruin. We komen deze gaailijster ook wel eens tegen met zwarte i.p.v. witte wangen. Dit kwam ook eens terug als vraag in de Vogelexpressie (het blad van de speciaalclub voor vruchten en insectenetende voges). De vraag was: "welke soort gaailijster heb ik in mijn volière?". Volgens de beschrijving kon het niet anders dan een zwartkeelgaailijster zijn. De vogel verschilde echter door i.p.v. witte zwarte wangen te dragen. De onderzijde was niet grijs maar bruin gekleurd. Uit de literatuur blijkt dat alle ondersoorten witte wangen hebben, alleen de nominaatvorm kent

verschillende vormen. Deze komen voor in het zuiden van China en noordoosten van Indo-China. Het zijn de vogels die in het laatst genoemde gebied voorkomen waarbij de wangkleur kan variëren van wit tot grijs en soms ook bruin of zwart kan zijn. We zijn er echter nog niet, ook de lichaamskleur verschilt. Hier spreken de boeken elkaar tegen. In Zuid-Vietnam komt *G.c. germaini* voor die volgens het boek *Birds of South Vietnam* een grijze buik en bruine flanken heeft. Dit i.t.t. het boek: "A field guide to the birds of S.E. Asia", hierin wordt vermeld dat de *germaini* een bruine onderzijde heeft. Aangezien er niet gesproken wordt over de combinatie bruine buik en zwarte wangen ben ik er nog steeds niet uit. Er is dus ergens een hiaat, het lijkt erop dat het een vorm is die misschien in het gebied tussen N.O. Indo China en Zuid Vietnam voorkomt. Er zijn nog twee

gaailijstersoorten die op de beschreven vogel lijken maar ze verschillen op essentiële punten. Mocht er iemand zijn die precies weet hoe de vork in de steel zit dan hoor ik dat graag. (Mijn adres is op de redactie bekend). Aangezien deze afwijkende (geografische rassen) vormen zo nu en dan geïmporteerd worden (zelf heb ik een tijdlang een paar "zwartwangen gehad), kunnen we beter de naam Zwartkeelgaailijster aanhouden. In het Engels wordt er ook over Black-throated laughingthrush gesproken. De gemiddelde lengte bedraagt 24 cm. Deze gaailijster komt in zijn verspreidingsgebied lokaal algemeen voor. Buiten het broedseizoen vormen ze kleine groepjes en zoeken hun voedsel vooral in dichte laaglandbossen tot op een hoogte van 1500 m. Ook in het struikgewas langs paden worden ze gezien. Onderling wordt er

Tekst: J. Hubers en G.P.M.A. Berns
Foto's: C. Scholtz/van Oe
en D. Berns

steeds contact gehouden c.m.v. allerlei fluittonen. Het mannetje staat ook bekend om zijn melodieuze en afwisselende zang. Het menu bestaat uit vruchten met hun zaden, insecten, jonge vogeltjes, kleine reptielen enz.

Door P. Voets werd in 1988 het eerste kweekresultaat behaald. Enkele belangrijke punten heb ik voor u overgenomen uit de Vogelexpressie van onze speciaalclub, waarin dit fokresultaat werd gepubliceerd. Na 4 jaren in het bezit te zijn gingen de vogels over tot broeden. Ze beschikken over een eigen volière. De nestbak had een hoogte van 22 cm en een diameter van 25 cm. Er werd een nest ingebouwd van berketakken, grassen, plantenwortels en paardehaar. De afwerking was gebrekkig. Het legsel bestond uit 3 witte eieren waarvan 1 is uitgekomen. Er werd hoofdzakelijk door het vrouwtje gebroed, alleen als zij van het nest afging nam het mannetje haar plaats in. De broedtijd was 13 dagen. De huidskleur van het jong was donker, het werd geheel naakt geboren. Het kreeg stoppels op een leeftijd van 7 dagen, de kleur was donker. Na ongeveer 2 weken verliet het jong het nest waarop het niet meer terugkeerde. Het werd niet door de ouders verjaagd. Het jeugdkleed was gelijk aan de ouders. Tijdens de opfok werd veel levend voer bijgevoerd nl.: mierenpoppen, gekookte maden, meelwormen, krekels en sprinkhanen. Over zijn ervaringen met deze gaailijster, vertelt G.P.M.A. Berns uit Millingen aan de Rijn, het volgende:

Enige jaren geleden schafte ik mij een tweetal zwartkeel (witwang) gaailijsters aan. Daar man en pop qua uiterlijk gelijk zijn was het dus afwachten of het een koppel betrof. De vogels zijn overwegend grijs van kleur, zwart voorhoofd begrensd door een smalle witte streep boven de snavel, zwarte hals. De oordekveren zijn wit. Zwarte snavel en zwartbruine poten. Grootte ongeveer 24/26 cm. Men

leest dat de vrouwtjes wat kleiner zouden zijn, doch in de praktijk is dit erg moeilijk vast te stellen. Ook zou haar snavel korter zijn als die van de man. Ze behoren tot het geslacht "Garrulax" waartoe 48 soorten behoren welke in Azië voorkomen. Onze soort "Garrulax chinensis" komt voor in Zuid-China, Hainan, Thailand, Vietnam, Laos, Hongkong, Noord-India en Birma. De volgende ondersoorten zijn bekend: Garrulax c. lochmius, Garrulax c. propinquus, Garrulax c. germani, Garrulax c. chinensis, Garrulax c. monachus. Daar het geïmporteerde vogels betrof was de leeftijd mij niet bekend. De volière waarin zij werden gehouden is 10 x 4 meter en 2 meter hoog met een nachthok welk echter door de vogels niet als zodanig werd benut. De ren is gedeeltelijk overdekt en begroeid met vlier, kamperfoelie, hulst, bruidssluier, aucuba, russische eik, coniferen, robinia tortuosa en verschillende vaste planten. Ook bestaat de mogelijkheid tot baden, hetgeen mij naziens zeer belangrijk is voor de meeste vruchten en insectenetende vogels. Tevens liggen en staan er enige oude boomstammen tussen de struiken. Een en ander zorgt voor een natuurlijk milieu welk de vogels

zeer goed schijnt te vallen, gezien de broedresultaten in het voorbije seizoen. De volière werd naast de zwartkeelgaailijster verder nog bevolkt door: blauwgrijze tangara's, japansenachtgalen, witborst waterhoen, purperglansspreeuwen, driekleurglansspreeuwen, amethistspreeuwen, emeraldspreeuwen, Capito niger (baardvogels), zilversnaveltangara's en Cossypha albicapilla (schubbenkopbroodborsttapuiten). Gezien de grote ruimte en de flinke begroeiing verstond dit gezelschap zich onderling vrij goed, een enkele storing daargelaten. Het jaar 1989 was het eerste jaar dat de omgeving van de volière rustig was daar in het voorgaande jaar gedurende zomer en voorjaar in de omgeving ervan voortdurend werd gewerkt hetgeen tot verstoring van de rust leidde. Gedurende de maanden maart en april viel mij op dat de "Garrulax chinensis" heldere fluittonen lieten horen en als het ware elkaar toeriepen. De vogels vlogen regelmatig achter elkaar aan al was het duidelijk geen jagen. Ongeveer half april toonden ze belangstelling voor het nestmateriaal hetwelk overvloedig op de bodem van de volière was uitgestrooid. Binnen ongeveer 5 dagen

was een prachtig stevig nest in een vlierstruik gebouwd (vrijstaand). Eerst twee weken later werd met leggen van een viertal eieren begonnen. Ze waren lichtgroen van kleur (gelegd 4-5-6-en 7 mei). Paringen werden door mij niet waargenomen ook niet bij de volgende twee nesten welke nog in de loop van het seizoen zouden volgen. Vanaf het derde ei werden deze bebroed. Een vogel, hoogstwaarschijnlijk de pop, bleef op het nest. Ze werd door de andere keurig verzorgd. Wanneer ze het nest verliet, plaatste het mannetje zich op de eieren. Dit duurde meestal echter slechts kort, dan vond weer aflossing door de pop plaats. Op 19 mei 's-morgens was het eerste ei uitgekomen, tegen de avond van dezelfde dag het tweede, 20 mei het derde. Het vierde ei bleek onbevruucht. De jongen waren volledig naakt. Op een leeftijd van ongeveer zeven dagen kwamen de eerste stoppels door, donker van kleur. De oudervogels vlogen nooit rechtstreeks met voer naar het nest, doch dit ging altijd via een omweg. De bedelgeluiden van de jongen waren tijdens het voeren goed te horen. Nestcontrole werd, zij het onder luidruchtig protest van de ouders, toegelaten. Van het broedproces kon dan ook een fotoreportage worden gemaakt. Waarschijnlijk door verstoring

bij het fotograferen vlogen op 31 mei twee jongen uit; op 1 juni de derde. Mijs inziens hadden ze te vroeg het nest verlaten. Op 2 juni werd dan ook het als derde uitgekomen jong dood op de grond gevonden. Door mij werden hierna de oudervogels met de resterende twee jongen uitgevangen en in het nachthok geplaatst. Hun voeding

bestond uit: universeelvoer, meelwormen (bij voorkeur vervelde witte) en mierenpoppen, buffalowormen werden niet opgenomen. Ook zelf gevangen sprinkhanen en krekels werden gevoerd. Na enige weken werd een van de beide jongen gevonden. Eerst toen bleek dat de luchtpijp zich buiten het lichaam bevond, hetgeen mij niet eerder was opgevallen. Het resterende jong is verder voorspoedig en gezond opgegroeid. Vermeld kan nog worden dat de jongen werden geïngd met 4,5 mm ringen. Na dit geslaagde broedsel volgden in de loop van de zomer nog twee broedsels. In totaliteit bij drie broedsels, werden 11 jongen verkregen waarvan er uiteindelijk slechts twee het hebben overleefd. De beide laatste nesten hadden 4 eieren en 4 jongen. Het tweede nest gemaakt in een conifeer viel uit elkaar en de jongen kwamen voortijdig om. Van het derde nest werd tenslotte een jong groot gekregen. In totaal heb ik derhalve twee gezonde jongen verkregen van Garrulax chinensis.

Noot:

Aan de heer Berns is op Vogel '90 in Breda, de NBvV oorkonde toegekend. Proficiat!

..... Inleiding

- *Het is nu bijna 3 jaar geleden, in 1987, dat ik bewust in aanraking kwam met de kleine Vasa papegaai. Een vogel die ik ooit wel eens eerder gezien had, maar die geen blijvende indruk op mij had achtergelaten.*
- *Hij is vrij saai en eenvoudig; grijs/zwart van kleur en daardoor zoals Rosemary Low schrijft, ook een van de minst bewonderde papegaaien.*
- *Op een bepaald moment bood een liefhebber mij een aantal vogels aan waaronder een kleine Vasa papegaai, een popje van plm. 7 jaar oud.*

GESLAAGDE KWEEK MET

Graag of niet, alle vogels in een koop, u kent dat wel wanneer iemand stopt met de hobby. De kleine Vasa was in die tijd nog een beschermde vogel die op de B.U.D. lijst stond, zodat aan- of verkoop niet zomaar even kon. Alleen met toestemming van het Ministerie en met bijbehorende ontheffingspapieren voor het in bezit hebben van deze vogel, kon tot aankoop worden overgegaan. Helemaal papieren voor ontheffing waren er niet bij, want de vogel was nooit opgegeven of geregistreerd. Blij was ik er dan ook niet mee en meer noodgedwongen heb ik de vogel meegenomen. Hier en daar heb ik de vogel voor ruil of verkoop aangeboden, maar belangstelling was er niet voor. Niet alleen vanwege de papieren maar de vogel bleek ook niet zo geliefd. Nu wilde het toeval dat kort nadat ik de vogel in bezit had gekregen, de kleine Vasa van de lijst "beschermde vogels" werd afgevoerd. Tot op heden is mij niet duidelijk waarom dit is gebeurd. Mogelijk vanwege toenemende aantallen in de vrije natuur of dat men is gestopt met ontbossing en het in cultuur brengen van

landbouwgronden ter plaatse. Beide argumenten lijken mij niet erg aannemelijk. Naarmate ik de vogel langer in de volière had rondvliegen en kon observeren, kreeg ik steeds meer plezier in het popje. Ze had leuk gedrag, maakte aardige fluitgeluiden en was heel anders dan de andere papegaaien die ik had. Omdat ik vond dat de vogel niet alleen kon blijven, bleef ik zoeken naar een partner voor haar. Op mijn zoektochten kwam ik wel grote Vasa papegaaien tegen waar ik wel een paar van kon samenstellen, maar geen kleine Vasa-man. Kleine Vasa's bleken sowieso nauwelijks aanwezig bij liefhebbers en een losse man was al helemaal niet voorhanden. Maar zoals altijd, de aanhouder wint er via-via, ben ik toch in het bezit gekomen van een mooie man, die ook al veel had gezworven. De mogelijkheid bestond nu om te vergelijken en; de man bleek duidelijk groter dan de pop. Andere uiterlijke verschillen zijn er niet, behalve dat de pop zeer dominant is t.o.v. de man.

Huisvesting:

De Vasa papegaaien zijn bij mij ondergebracht in een volière van 3 x 1 x 2 meter met aansluitend een binnenhok van 2 meter. Het geheel is van metaal en steen opgetrokken, wat voor de Vasa papegaaien niet nodig is, want echte knagers zijn zij persé niet. Het binnenhok kan worden afgesloten van de volière en wordt vorstvrij gehouden op plm. 5 graden C. De vogels komen zelden op de grond, gemorst voer wordt niet meer opgenomen, voer en water zijn hoog geplaatst. De zitstokken zijn plm. 3 cm dik en van willekeurig hout. In het binnenhok stond een natuur broedblok van grote afmeting, n.l. 1,10 m hoog een diepte van 70 cm en de holte had een middellijn van 28 cm. Door tijdgebrek en ook omdat het een hele klus was het broedblok te verwijderen, is het blijven staan. Dit bleek achteraf toch een gelukkig toeval te zijn. Aanvankelijk was ik van plan er een kleiner blok in te zetten.

14 dagen oud.

Tekst: H.Huiskamp Foto's: H.Müller
en H.Huiskamp.

KLEINE VASA PAPEGAAI

Voeding:

Vasa papegaaien, zowel de kleine als de grote Vasa, zijn liefhebbers van fruit, groente, vruchten en gekweekt zachtvoer. Als basisvoeding krijgen zij papegaaiervoer droog verstrekt, waar zij allereerst de zonnepitten en het boekweit uithalen. 's Middags wordt een zachtvoer mix verstrekt aan alle papegaaiër, ook aan de Vasa's, wat bestaat uit:

- gekweekt duivenvoer
- fijn gesneden appel
- bruinbrood met pindakaas
- Pt.food
- roze bottels
- verse (diepvries)mais

Al naar gelang het seizoen, worden andere soorten vruchten aan de mix toegevoegd en apart, altijd het groenvoer. Het is opvallend dat er in de volières muur groeit, maar dat de kleine Vasa's daar nooit van eten, terwijl ze verzet zijn op het verstrekte muur op de voederplaats. Eerlijkheidshalve moet ik zeggen dat de Vasa's nog wel eens extra rozebottels en mais toegestopt krijgen, omdat ik weet dat ze dat heerlijk vinden.

Eindelijk jonge kleine Vasa papegaaien:

Het eerste jaar dat de beide vogels in de volière verbleven, gebeurde er eigenlijk niets bijzonders. Wel had de pop veel eerder een "witte" snavel dan de man. Ik had ondertussen wel begrepen dat beide vogels gelijktijdig witte snavels moesten hebben om enige hoop te kunnen koesteren op een succesvolle kweek. Ook van naar buiten komende geslachtsorganen, zie artikel van Rosemary Low op pagina 306, jaargang 1988, had ik niets gemerkt en zo ging dan ook het eerste broedseizoen voorbij. Zelf had ik ook niet de indruk met een echt elkaar accepterend koppel te doen te hebben, want ze deden, om het zo

maar te zeggen, "niets" met elkaar. Dit is overigens na drie jaar nog het geval, behalve dan de uitzondering tijdens de broedperiode waarin sprake is van een accepteren van elkaars aanwezigheid. Beide vogels slapen aan de uiterste uiteinden van de zitstok, zitten altijd met royale tussenruimte in elkaars nabijheid, knuffelen en vieren heb ik ze buiten de broedperiode nooit zien doen. In het tweede jaar, 1989, hadden beide vogels in juli tegelijkertijd witte snavels. Het popje had in die periode konstant een soort kuifje, althans de kopveren in de nek stonden naar buiten. Ze was erg luicruchtig en opgewonden wat door dat kuifje nog werd geaccentueerd. Het mannetje werd in die periode steeds opgejaagd. Er waren geen zichtbare veranderingen van de geslachtsorga-

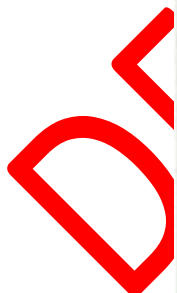
nen te zien. Het broedseizoen liep ter einde en eind augustus waren de vogels volop in de rui, kregen weer zwarte snavels en alles was weer gewoon. In tegenstelling tot de grote Vasa's die een bijna kale kop krijgen in de broedperiode, bleven de kleine Vasa's opmerkelijk goed in de veren zitten. Van het broedseizoen 1990 had ik geen bijzondere verwachtingen want er waren geen zichtbare veranderingen in onderling gedrag te zien. De vogels zochten elkaars nabijheid niet op en gedroegen zich uitsluitend alsof zij toevallig bij elkaar in de volière zaten. Totdat het popje begin juli luicruchtig werd; tegelijkertijd werden bij beide vogels de snavels wit en was er weer dat kuifje bij de pop. Vanaf dat moment tolereerde de pop de man in haar nabijheid en bij

de man was er ook zo iets als een kuifje, maar toch minder uitgesproken. Bij de man zowel als bij de pop ontwikkelde zich een groot dik "onderbuisje" wat valt te omschrijven als een vogel die binnen een uur een ei gaat leggen. Maar het werd nog groter en "flubberde" heen en weer bij elke beweging die de vogels maakten. Uiteindelijk was het zo groot geworden als het ei wat gelegd zou gaan worden, maar dan niet in de vogel, maar er achter aan. Er werd veelvuldig en langdurig gepaard, vooral 's middags en in schemertijd. Naast elkaar, onder zacht gepiep van de pop, waarbij de pop laag op de stok en de man opgericht over haar heen, werd er gepaard. In deze periode was er een luidruchtig schreeuw-kontakt met de grote Vasa's die ook tegelijkertijd broedlustig waren. In deze periode die 10 dagen duurde, werd het nestblok geïnspecteerd door de pop, daarvoor had zij nooit belangstelling getoond voor het broedblok. Op 20 juli werd het eerste ei gelegd. Binnen een week werden in totaal 5 witte, zwart glanzende eieren gelegd en de pop begon te broeden vanaf het 3e ei wat op 30 juli werd gelegd. Het is interessant deze datum te onthouden, want wat daarna gebeurde ging in een razend snel tempo. In een hoekje van het grote nestblok lagen de eieren tussen verzamelde stukjes hout en veren. Vanaf het begin dat de pop het nest bezocht, was er sprake van een sterke nestgeur. Nu ruiken Vasa papegaaien toch erg sterk maar toen kon ik op afstand de vogels al ruiken. De eieren waren al snel met uitwerpselen bevuild en zagen er smoezelig uit, geen voorbeeld van een verzorgd nest zoals bij andere papegaaien. Het broeden werd voorbeeldig door de pop gedaan en ze liet gemakkelijk nestcontrole toe en zat steeds direkt weer op de eieren. De man sliep op het nestblok en behield in die periode zijn uitgestulpte geslachtsorgaan. Op 13 augustus hoorde ik gepiep van jonge vogels, die ik de volgende dag toen de pop van het nest af was heb gezien; 3 stuks. In 14 of 15 dagen had de pop de eieren uitgebreed en lagen er 3 met grijs dons bedekte hulpeloze jonge vogels in het nest. Vanaf dat moment weerklonk in de hele omgeving een drietonig fluitgeroep van de

pop, wat ik daarvoor zelden had gehoord en liep zij rond met afhangende vleugels. Uiteindelijk werden er vier jongen geboren en mogelijk vijf, want het vijfde ei was bij controle een paar dagen later verdwenen. Ook het als 4e geboren jong kon waarschijnlijk de snelheid waarmee de andere vogels groeiden niet bijhouden. Het bleef achter, groeide onvoldoende en werd waarschijnlijk niet gevoerd. Dus bleven er na een week 3 jonge vogels over die met enorme snelheid groeiden. De ouders kregen daarvoor 3 maal per dag zachtvoer voorgezet. Het lijkt er op dat de pop de totale opvoeding van de jonge vogels voor haar rekening neemt, want ik heb de man nooit de pop zien voeren en ook niet de jongen. In deze periode verstrekte ik ongelimiteerd rozebottels en verse mais, bruin brood met pindakaas en PT food, ook groenvoer werd verstrekt. Op 27 augustus werden de vogels geringd met een 10 mm ring. Omdat de man een 10 mm knijpring droeg heb ik besloten deze maat aan te houden. Achteraf was een 8 mm. ring beter geweest, want nu ik de vogels rustig kan

bekijken, is 10 mm duidelijk te groot, alhoewel hij er niet af geschoven kan worden. Tijdens het ringen constateerde ik dat de grootste vogel al zwart begon te worden en al duidelijk veren begon te krijgen. Vergelijkt u dat eens met een 4 weken jonge grijze roodstaart die op die leeftijd nog vrijwel helemaal in het dons zit. Bij nestcontrole een week later en tijdens het maken van foto's bleek een van de vogels een sneetje in de snavel te hebben. Omdat het luikje in het broedblok wat klein was uitgevallen, veronderstelde ik, met het uithalen van de jongen zelf die beschadiging te hebben veroorzaakt. Ook herinnerde ik mij enkele dagen daarvoor de man uit het nest te hebben zien komen, wat mij wel verbaasde. Omdat ik ook nu nog niet precies weet wat de rol is van de man bij het grootbrengen van de jongen, had ik er geen bijzondere aandacht aan geschonken. Na enkele dagen toen ik opnieuw de man uit het nest zag komen terwijl de pop in de vollère zat, constateerde ik dat hij zich wel degelijk bemoeide met de jongen. Wat was het geval: de kleinste vogel miste volledig

de bovensnavel terwijl geprobeerd was bij de andere vogels hetzelfde te doen. Ook was er duidelijk aan vleugels en veren getrokken want de jonge vogels misten verschillende vliegelpennen. Wat nu, er waren twee mogelijkheden; of de man weghalen of de jongen wegnemen. Ik koos voor het laatste omdat de jonge vogels misschien speciale verzorging nodig hadden door hun beschadigde snavels. Vanaf dat moment, de vogels waren 4 weken, moesten ze met de hand worden grootgebracht. Nu was dat niets bijzonders want dat doe ik wel vaker. Belangrijk was de vraag, waarmee? Nu zijn er uitstekende kant en klare voeders, maar niet voor alle soorten even geschikt. Gekozen werd voor een mix van twee instant voeders, de een meer geschikt voor vruchteneters en met het andere hadden wij prima resultaat in het handvoeden van o.a. amazones en grijze roodstaart papegaaien. De jonge vogels waren na 4 weken al helemaal bevederd, alleen nog niet helemaal gedekt, hier en daar nog stoppelig. Nadat wij de handvoeding waren begonnen, verloren de vogels af en toe veren. Veren die nog niet volgroeid waren maar die mogelijk door de man waren beschadigd. Helemaal zeker ben ik er niet van, mogelijk is ook dat de samenstelling van het voer niet geschikt was voor deze snelgroeiende vogels. Maar toch de vogels groeiden voorspoedig, begonnen met 5 weken te vliegen en gedroegen zich als "sprinkhanen in een potje". Wild en onbeheerst vloegen ze tegen de tralies van de kooi zodat ze al snel in een grotere kooi moesten worden ondergebracht. 's Nachts wilden zij al niet meer in hun kunstmatige nestkast en verbleven nu dag en nacht in de kooi. Vanaf deze leeftijd toonden ze interesse in alles wat eetbaar was. Uit het gekweekte duivenvoer haalden zij allereerst de groene erwten en de maïs. Appel en brood aten zij ook al graag en al snel verminderde de interesse voor de handvoeding. Behalve de vogel zonder bovensnavel aten de twee andere vogels zelfstandig vanaf 22 september en werden niet meer bijgevoerd. Zij konden toen nog niet "volledig" goed vliegen, maar waren kunstenaar in het zich vasthouden, klimmen,

kortom zichzelf redden. Ze vielen nooit ergens vanaf en hielden zich altijd nog net aan het kleinste uitsteeksel vast. Hun vleugels hielden zij steeds half uitgespreid en bleven zodoende altijd ergens achter of in hangen. De twee kerngezonde kleine Vasa's zijn nu, 6 weken, helemaal zelfstandig, eten alles wat hen wordt voorgezet. Zijn bijzonder afhankelijk, maar niet tam. Zij gaan hun eigen gang en zijn ook niet aan elkaar gehecht en er is volgens mij geen sprake van een hechte onderlinge band. Nu na 6 weken kleuren de snavels van ivoor wit naar zwartgrijs en zijn de jonge vogels alleen nog voor wat betreft het formaat te onderscheiden van de oudere vogels. De jonge vogel zonder bovensnavel moet nog steeds, waarschijnlijk wel altijd, worden gevoerd. Misschien wordt daar nog iets op verzonnen, mocht dit zo zijn, dan zal ik u daarover berichten.

Samenvatting en conclusie:

Kleine Vasa papegaaien zijn voor wat betreft hun gedrag wel erg verschillend van andere papegaaien.

- Het produceren van geslachtsorganen komt bij andere papegaaien niet voor.
- De mogelijkheid om de broedlust duidelijk vast te stellen aan de hand van de snavelkleur.
- Het zeer korte broedproces van 14 dagen.
- De enorme korte opfokperiode van 6 weken tot totaal onafhankelijke zelfstandige vogels.
- De onduidelijke, mogelijk zelfs geen enkele rol die de man speelt bij de opvoeding van de jongen.
- Waarschijnlijk "scharrelen" de jonge vogels de eerste tijd tussen de takken van bomen en struiker: zonder echt te vliegen. Mogelijk is dit ook de reden dat zij zich overal aan vastklampen, klimmen en springen.

Hoe nu verder:

Het is vrij duidelijk dat er voor deze eerste jonge zelfgekweekte kleine Vasa papegaaien geen leeftijdsgenoten te vinden zijn om onverwante paren samen te stellen. Alle andere vogels blijken minstens 10 jaar oud te zijn gezien het feit dat er in de tussenliggende periode geen import van kleine

Vasa's is geweest. Toch is deze vogel voor wat betreft het gedrag bijzonder interessant en zijn er nog veel vragen niet beantwoord. Het zou toch jammer zijn als er te weinig vogels over blijven om die vragen te kunnen beantwoorden.

wanneer man bij pop weg?

Zoals in het vorige artikel werd aangekondigd, zullen wij hier aandacht besteden aan een paar vragen die ons bereiken. Men stelde de vragen: „Wanneer doet men de man bij de pop weg?” en: „Hoe eindigt men het broedseizoen?” Vraagsteller geeft duidelijk aan dat het gaat om de situatie bij parenkweek. Zoals wij al eerder hebben vastgesteld geeft parenkweek veel voordelen boven de kweek in een grotere kooi met meerdere popjes met daarbij slechts één man.

Op beide vragen hier gesteld zijn die voordelen van toepassing. Bij parenkweek is het altijd mogelijk de man **op het juiste moment** bij betreffende pop weg te halen, ongeacht welke reden daartoe aanleiding geeft. Dit in tegenstelling tot het geval dat die man bij meerdere popjes tegelijk dienst doet. Wij bekijken dat even vanaf het begin en stellen dan meteen vast, dat er meerdere redenen kunnen zijn om man en pop te scheiden en ook zijn er meerdere redenen denkbaar om het broedseizoen, al dan niet vroegtijdig, te beëindigen. Wij zullen eerst de **minst gelukkige** omstandigheden bekijken. Stel dat één pop, die samenzit met één man in een broedkooi, snel opeenvolgend twee legfels produceerde die beide onbevruucht bleken te zijn. Dan is dat een goede reden om betreffende partners te scheiden. Hiermede hoeft het kweekseizoen voor die man noch voor die pop voorbij te zijn. Wel dient men erop te letten dat het met de vervangende partner klikt, belangrijk hierbij is dat er een paar dagen verstreken zijn alvorens de vervangende man bij die pop wordt geplaatst. Vervangt men een man van het ene moment op het andere, dan zal er vrijwel altijd meteen ruzie ontstaan met als gevolg, dat het volgende legfel wederom onbevruucht is. Zijn er drie

legfels in een vrij korte periode geproduceerd, dan is meestal het gevolg dat het derde legfel kleiner zal zijn v.w.b. het aantal eitjes, dit is overigens geen probleem, drie of meer eitjes zijn in zo'n geval acceptabel. Zoals bekend zien wij normaal liever vijf of minimaal vier eitjes per legfel. Het is **niet** zo, dat in geval van onbevruucht, de oorzaak altijd bij de man gezocht moet worden. De oorzaak van onbevruucht kan evengoed bij de pop liggen en dus kan men door wisseling van partners proberen tot resultaat te komen. Klikte het tussen de uit elkaar gehaalde partners goed, dan zal de nieuw uitverkorene in veel gevallen **niet** zo snel geaccepteerd worden, vandaar dat eerder genoemde scheidingsperiode niet te kort mag zijn. In veel gevallen is vier tot vijf dagen alleen zitten voldoende om een nieuwe partner te accepteren maar er zijn gevallen dat bepaalde vogels daarvoor een lange tijd nodig hebben. Het is de liefhebber die dit in goede banen moet leiden. Je hoeft geen expert te zijn om te zien of de partners elkaar verdragen, iedereen kan in enkele seconden vaststellen of er wel of geen kans van slagen is. Op de vraag, wanneer de man bij de pop weg mag, noemen wij als eerste het moment, dat het eerste eitje in het nest ligt. Normaal is die man daarbij dan niet meer nodig omdat de alleen zittende pop vrijwel altijd het legfel probleemloos zal completeren en ook al zou de man bij die pop gebleven zijn, zou er normaal aan het gehele legfel v.w.b. bevrucht, deels bevrucht of totaal onbevruucht, niets meer gewijzigd worden. In bepaalde gevallen is het gunstig dat de man daarbij overbodig is, b.v. in geval van onrust of bij het roven van eieren. Laat een man de pop niet rustig broeden of zijn er eieren stuk gemaakt, plaats dan zo'n man onmiddellijk apart, de pop alleen is in staat legfel en broedperiode te voltooien en desgewenst ook om de jongen groot te brengen. Wil men tussentijds de man bij een andere pop gebruiken, dan kan dat natuurlijk ook. Indien gewenst kan de man een paar weken daarna wederom gerust bij de oorspronkelijke pop teruggeplaatst worden, ook al zijn daar inmiddels opgroeiende jongen dan nog ontstaan

daardoor meestal geen problemen. Worden tijdens de eerste ronde de jonge vogels door hun moeder van hun veren ontdaan, maak dan meteen gebruik van een voorhang- of babykooi of plaats in zo'n geval de bij zijn gezin zittende man, samen met de jongen in een afzonderlijke kooi. Vrijwel altijd zal de man de jonge vogels probleemloos grootbrengen. Het komt sporadisch voor dat de man de jonge vogels kaal plukt of lastig valt, uitgesloten is dat overigens nooit. In dergelijke gevallen de man dagelijks b.v. een half uurtje bij de pop terugplaatsen tot het moment dat het eerste eitje van het volgende legfel er is, doen wij dat onvoldoende dan is de kans groot op een onbevruucht legfel. Het moment van bevruchting is **niet** gelijk aan het moment van paring, immers het tijdstip dat zaadcel en eicel samengaan is het tijdstip van bevruchting en dat kan dagen later zijn dan het moment dat de paring heeft plaatsgevonden. Na deze uiteenzetting zal het ook de vraagsteller wel duidelijk zijn dat de man tijdens het broedseizoen geruime tijd bij de pop gemist kan worden maar ook dat deze, als wij tenminste succes willen hebben, **op het juiste moment niet gemist kan worden. Hoe** eindigt men het broedseizoen? Evenals bij het voorgaande blijven wij hier bij parenkweek. Volledigheidshalve zouden wij hierbij de vraag kunnen stellen: **Waarom** beëindiging? Er kunnen immers verschillende redenen zijn om met het kweekseizoen te stoppen, de manier **waarop** wij dat doen kan mede van het „waarom” afhankelijk zijn. In alle gevallen zullen wij met **inzicht** en zoveel mogelijk **risicoloos** handelen rekening moeten houden. Stel, dat wij van één koppel b.v. drie keer een legfel onbevruucht hebben gehad of om welke reden dan ook, geen jongen op stok gekregen hebben. Zo'n pop is vrijwel altijd „leeg” en zouden wij haar nog een kweekronde proberen dan vergt dat erg veel, soms teveel van de vogel. Conditioneel zal zo'n pop meestal niet optimaal meer zijn, in geval van vaak onbevruuchte eitjes dan zijn vrijwel altijd de legfels korte tijd na elkaar geproduceerd en dat vergt krachten van de pop. In geval van een niet aan te raden legfel zal ze nauwelijks voldoende vitaliteit,

kracht en levensvatbaarheid voor de jonge vogels aan dat legsel kunnen mee geven. Bleken twee of zelfs drie ronden de jonge vogels niet levensvatbaar, dan toch hebben de ouders en vooral de pop door nestbouw, produceren van eieren, broeden en het tijdelijk voeren van jongen, aan conditie teveel verloren om nog met enige kans op succes het volgende legsel te beginnen. Jongen, die vroegtijdig sterven, hebben vaak ouders die niet bij elkaar passen, ze hebben in het beginstadium, dus in het ei onvoldoende levensvatbaarheid mee gekregen. Zelden sterven jonge vogels in het nest met als reden, dat de ouders niet willen voeren, gezonde ouders zullen hun gezonde jongen voldoende voeren, een uitzondering kan er natuurlijk altijd zijn. Jongen met onvoldoende levensvatbaarheid sperren nauwelijks of soms geheel niet en daardoor wordt het de ouders dan onmogelijk gemaakt die jongen van voldoende voeding te voorzien. Om welke redenen dan ook teveel mislukkingen, een vierde legsel kunnen wij maar beter onmogelijk maken. Hoe doen wij dat? Om te beginnen de ouders tijdig scheiden. De liefhebber die in de gelegenheid is de vogels zo te plaatsen dat de partners elkaar na de scheiding niet meer kunnen zien, hebben de meest kans dat de broeddrift spoedig afneemt. Het is in zo'n geval niet altijd te voorkomen dat er nog een paar eitjes in een hoek van de kooi of in de zaadbak gevonden worden maar daar maken wij ons geen zorgen over. Een andere, heel verstandige reden om te stoppen met het broedselzoen kan zijn, dat het beoogde aantal jonge vogels, b.v. tijdens de tweede ronde reeds bereikt wordt. **Overbevolking altijd voorkomen**, dat is erg belangrijk, tijdig stoppen hoort daarbij. Als het om hiergenoemde reden al snel duidelijk wordt dat de kooien vol

komen en is het nog vroeg in het kweekseizoen, dan zal men meer moeite hebben met probleemloze beëindiging dan b.v. in de maand augustus. De vogels zijn immers nog in topconditie, anders zouden ze het beoogde aantal jongen niet zo snel op stok gebracht hebben en topconditie op dat moment wil zeggen, dat er nog volop kweekdrift zal zijn. Vroegtijdig de man bij de pop weg zal de broeddrift doen afnemen en uiteraard moeten wij ervoor zorgen dat de pop zolang mogelijk de jongen, die op dat moment meestal in de babykooi zullen verblijven, kan blijven voeren. Ook al zijn die jongen reeds iets ouder dan vier weken, heeft bijstand hier zijn voordelen, de pop wordt immers beziggehouden en de jongen kunnen bijvoeding nog best gebruiken. Een korte periode daarna, dus als de jongen zo'n vijf weken oud zijn, kan de pop in de grotere kooi bij de eventueel reeds daar aanwezige andere overige popjes. Dit zal weinig problemen geven omdat ruzie op zo'n moment niet veel meer voorkomt. Voorwaarde is wel dat die ruimte niet te klein is. In tegenstelling tot het verhaal m.b.t. de poppen hebben de mannen meestal geen zin in een vroegtijdige scheiding, de nog volop aanwezige paringsdrift zal ook in de grotere ruimte, vaak aanleiding geven tot onrust en mogelijk ruzie, apart plaatsen is de beste oplossing maar helaas is er vrijwel geen liefhebber die daartoe, v.w.b. de ruimte, in de gelegenheid is. **Beslist uitsluitend overjarige mannen samen in zo'n vlucht**, zou men daarbij jonge vogels of erger nog overjarige popjes plaatsen, dan zal er in die ruimte geen moment sprake zijn van rust, liever gezegd broodnodige rust. Ook kan men het kweekseizoen willen stoppen omdat de liefhebber in tijdnood komt, dat kan b.v. zijn i.v.m. geplande vakantie. In dat geval moeten wij, als tenminste

die vakantieperiode al vroegtijdig vaststaat, de planning vanaf de eerste kweekronde daarop afstemmen. In alle gevallen geldt:

- geen kweekmannen en poppen in één vlucht **voordat de rui is ingetreden**,
- geen jonge vogels in een ruimte waarin nog **kweeklustige** overjarige vogels zitten,
- geen vogels in een kleine ruimte plaatsen nadat het kweekseizoen gestopt is, **een ruime kooi geeft mogelijkheden tot snel conditioneel herstel**. Zodra de rui is ingetreden, is voor man en pop de voortplantingsdrift grotendeels voorbij. In verreweg de meeste gevallen hebben wij met wat aanpassingen en het opvoeren van het aantal lichturen, de start van het kweekseizoen aanzienlijk vervroegd. Het tegenovergestelde is met wat aanpassingen uiteraard ook heel goed mogelijk. Met **afname van lichtsterkte** en vooral met **afname van het aantal lichturen**, b.v. vermindering van vier tot vijf uren per etmaal t.o.v. het aantal lichturen dat in de broedperiode werd genoten, zal versnelde intrede van rui vrijwel altijd spoedig een feit zijn. Dat komt goed van pas als wij vroegtijdig willen stoppen met de kweek. Een paar kooien daartoe inrichten of aanpassen, zodat bij de vogels die daarin geplaatst worden gedurende b.v. drie weken vrij sterke vermindering van aantal lichturen optreedt en de broed en paarmeetingen zullen snel tot het verleden behoren. Wij horen wel eens, dat de pop waarbij een stukje van de staartpenen wordt afgeknipt, haar broedneigingen meteen opgeeft. Voeg dat meer toe aan de lijst met fabeltjes. Succes. Een volgende gelegenheid gaan wij zoals eerder toegezegd, in op de aanwezigheid van rode bloedmijten tijdens de broedperiode.

TROEPIALEN

Dr

V

Ook de buidelspreeuwen, geslacht *Cacicus*, behoren tot de familie Icteridae, de troepialen. In dit bestek een korte beschouwing over twee soorten van dat geslacht, te weten:

***Cacicus cela*, Geelrug buidelspreeuw**, die met 2 ondersoorten voorkomt in Panama, Colombia, Ecuador, Peru, noordelijk Zuid Amerika en Trinidad. De soort wordt ook wel Arendajo genoemd.

***Cacicus haemorrhous*, Roodstuit buidelspreeuw**, die met 1 ondersoort domicilie vindt in Colombia, Ecuador, Brazilië, Paraguay en Argentinië.

Op de foto komt dat niet helemaal tot uiting, maar de geelrug buidelspreeuw heeft inderdaad een helgele onderrug, stuit en onderbuik.

Beide soorten zijn ongeveer 27 cm groot. De vrouwtjes zijn ongeveer 5-6 cm kleiner en zijn ook duidelijk doffer van kleur.

Het zijn bijzonder luidruchtige maar goed zingende vogels die zich ophouden in groepen en vooral voorkomen in het laagland langs de kusten. Tijdens de broedtijd leven ze binnen de groep paarsgewijs. Hun nesten weven ze van plantvezels en bladeren, zijn buidelvormig en kunnen een lengte hebben van 60 cm. De nestplaatsen zijn veelal gesitueerd nabij wespennesten, dit ter bescherming tegen allerlei natuurlijke vijanden. De buidelnesten hangen vrij dicht bij elkaar. Gemiddeld worden 4 eieren gelegd die witachtig van kleur zijn en bezet met donkerbruine tot paarsachtige vlekjes en druppels. Alleen het vrouwtje broedt en de broedduur bedraagt ongeveer 12 dagen.

Roodstuit buidelspreeuw

Trouwens de man helpt ook niet bij de nestbouw, hij bemoeit zich in feite nergens mee, maar hij houdt de zaak wel in de gaten. Hun voedsel bestaat uit vruchten en insecten die ze in de bomen vinden maar ze vallen ook wel uit naar voorbijvliegende termieten.

Voor de volière zijn deze vogels minder geschikt en zeker niet voor de gezelschapsvolière. Ze zijn toch wel opvliegend en vechtlustig en zelfs in de eigen kolonie kan het er flink aan toegaan. Sommige auteurs beschouwen de soor-

ten van het geslacht *Cacicus* als behorend tot de *Oropendola*'s, welke eveneens behoren tot de familie Icteridae. De *Oropendola*'s echter zijn nog sterker gespecialiseerd in nestbouw en broedgedrag. Zij maken buidelnesten die wel 1.50 meter lang zijn. Over zo'n karwei doen ze dan 15 tot 16 dagen.

Tekst: Cees van Berkel
Foto's: C.Scholtz/v't Hart/vd Hoven

DE

G

E

S.Harkema.

L

E

BOURKESPARKIET

Van de bourksparkiet zijn tot op heden een viertal mutaties bekend. De meest recente de "rose", = opaline, zullen we in dit artikel laten rusten. Onze aandacht gaat uit naar de zogenaamde gele bourkes. Die gele bourkes heeft in kweektechnische zin een ravage teweeg gebracht en wel zodanig dat tot vandaag de dag niemand meer weet wat hij eigenlijk aan het kweken is. Wat was namelijk het geval? De mutaties van de gele bourkes ontstonden zowat gelijktijdig. Ja, u leest het goed! mutaties! De door velen zogenaamde gele bourkes bestond uit verschillende mutaties en wel, de isabel, de pastel en de fallow. Daar de meeste kwekers, mede door het ontbreken van de juiste naam, niet door hadden dat er verschillende mutaties waren, wat nog in de hand gewerkt werd door een vrij grote variatiebreedte in ieder van de verschillende mutanten, is het heel goed te begrijpen waardoor die chaos is ontstaan. In de praktijk kwam het er op neer dat kweker A (zelf kweker van bijvoorbeeld pastel) voor bloedverversing een gele pop nodig had en deze kocht bij kweker B (kweker van bijvoorbeeld isabel.) Kweker B had ook net een nieuwe aankoop gedaan bij kweker C (niet zo mooi geel als die van mij maar C had niet anders) Nee dat klopt want kweker C kweekte met fallow's. U zult begrijpen dat weinig kwekers na enkele jaren nog precies wisten wat er gekweekt werd. Bovendien had eenieder het doel om de vogels zo licht = geel mogelijk te krijgen. Langzaam begon het echter te dagen dat er meerdere mutanten moesten zijn. Sommige meenden de oplossing te moeten zoeken in de snavelkleur. Maar ook daar is bij mutatie-combinaties geen peil op te

trekken. Het gevolg van een dergelijk oordeelkundig en onwetend gekweek is, dat heden ten dage noch de keurmeester noch de kweker eigenlijk weet wat hij met de (melaninereductie)-mutanten van de bourkes aanmoet. Veel kwekers zullen zich afvragen wat ze eigenlijk kweken en ook vele zijn overtuigd van hun eigen gelijk. Want immers, ze hebben jaren geleden de vogels onder die bepaalde naam gekocht en één keer gekocht onder die naam, dan blijft het zo! Zo zijn wij vogellaars en laat een ander dan maar het ongelijk bewijzen. Toch zal de hele zaak van de gele bourkes op de helling moeten teneinde er in de toekomst nog enige kijk op te houden (krijgen) Een eerste aanzet voor een goede benadering is de nieuwe standaard Neophema's geweest. In deze standaard wordt duidelijk omschreven hoe de verschillende mutanten er uit moeten zien. Dit komt ook geheel overeen met de mutaties bij alle andere vogelsoorten. Bijvoorbeeld de mutant pastel, die is bij alle parkietensoorten een mutatie die ontstaat bij een (ideale) reductie van 50% van de melanine. Bij de pastel-bourkes is de bruine lichaamsskleur dus met 50% opgebleekt. Deze melaninereductie komt ook voor in het oog waardoor het oog van de pastel bij een bepaalde lichtval ook rood op kan lichten. Bij de mutant isabel gaat de reductie veel verder dan 50% namelijk wel tot 80 à 90%. Deze mutant benadert het dichtste de benaming gele bourkes. Op afstand lijkt de vogel ook (vuil) geel. Pas dichterbij zie je nog de restanten van de oorspronkelijke bourkestekening. De oogkleur van de isabel is helder rood. De fallow is de donkerste mutant. Eigenlijk logisch, want bij fallow verandert het oorspronkelijke bruine melanine

in een wat zachter grijs-bruin melanine, hetgeen tot gevolg heeft dat de rose en gele kleuren bij deze mutant wat meer spreken dan bij de wildvorm en ook het bruin wat zachter lijkt. De fallow heeft donkerrode ogen. Hoe de verschillende mutanten vererven blijft voorlopig ook nog een raadsel. Wel zijn veel kwekers er van overtuigd dat er in ieder geval één mutant is die geslachtsgebonden vererft. Mogelijk zou dit de pastel-mutant kunnen zijn. Ook bij andere parkietensoorten (bijvoorbeeld roodrug) komt de geslachtsgebonden pastel vererving voor. Hier zullen de serieuze kwekers (in de toekomst ???) het verlossende woord moeten spreken. Voorlopig zullen de keurmeesters de standaard serieus moeten volgen en eigen voorkeur en willekeur uitbannen. De kwekers zullen aan de hand van de standaard hun kweekbestand eens aan een kritische blik moeten onderwerpen en met de geschreven standaard in hun achterhoofd serieus aan de slag gaan. Zo zal in de toekomst de bourkes ook weer passen in het geheel van de mutaties in onze hobby. Moge het debacèle van de gele bourkes een les zijn voor de toekomst bij andere mutanten en soorten. De haren rezen mij ten berge toen ik dezer dagen een artikel las over de blauwe roodrug. In dit artikel werd een parallel getrokken met de blauwe splendid. Bij de splendid hebben we nu al **3 hoofdkleuren blauw** bij de roodrug **nog** maar twee. Ja als we het zo gingen doen dan was er in de toekomst nog veel onheil zoals bij de bourkes te verwachten. Ik hoop en vertrouw er op dat de kwekers van de N.B.v.V. beter weten.

Voor een verantwoorde vogelliefhebberij

DE GEELBUIKSIJS

(*Spinus xanthogaster*)

De geelbuiksijs man is op de rug, kop, vleugels, kin en keel geheel zwart en heeft een gele vleugelspiegel zoals onze putter. Vanaf de borst tot en met de onderstuit is hij geel. Het popje mist het zwart en is over het geheel grijsgroen. Zwarte snavel, bruine ogen en poten.

De jongen zien er uit als het popje maar de kleuren zijn minder duidelijk, bruin doorweven en lichtjes gestreept. De geelbuiksijs heeft zijn woongebied in open stukken met weinig begroeiing, maar ook in gebieden met veel struiken en kreupelhout. Hij heeft een golvende vlucht en de zang doet denken aan die van onze kneu. Zijn alarmroep bestaat uit harde noten. Voedsel zoeken ze meestal in kleine groepjes. Ze komen voor tot op hoogtes van 3000 meter, althans *Spinus x. stejengeri* de enige ondersoort welke ook iets groter is 12-13 cm tegen 10-11 cm. De popjes van dit ras zijn op de borst beduidend donkerder dan die van de nominaatvorm. Hun vlucht is golvend. De eieren zijn groenwit met bruine en zwarte streepjes. Het verspreidingsgebied is Costa Rica, Panama, West Venezuela, Colombia, Peru en het Andes hoogland. Op 19 augustus 1989 kwam ik in het bezit van het eerste paartje geelbuiksijsjes waar ik al jaren naar uitgekeken had. Ze waren wel vrij kostbaar in aanschaf, maar geen rechtstreekse import zodat ik niet hoefde te kuren met allerhande middeltjes om ze in het leven te houden. Wat mij als eerste aan deze vogels opviel was de rust die ze uitstraalden, geen wild gevlieg door de volière maar mooi rustig blijven zitten en het mannetje zong waar je bijstond. Ze zijn erg nieuwsgierig, ze volgen alles wat je doet.

Voeding.

Als voer werd gegeven een goed soort wildzangzaad uit de handel, aangevuld met negerzaad, sesamzaad, japans millet, slazaad, maanzaad, teunisbloemzaad, chicoreizaad en pirellazaad. Trogierst wordt ook graag genomen. Van groenvoer aten ze alleen maar vogelmuur. Verder kregen ze grit, maagkiezel en sepia. De vogels baden ook heel graag. De temperatuur waarbij ze gehouden worden is 18 tot 24°C. Alles verliep goed tot de tweede kerstdag. Toen ik s' morgens op het hok kwam, lag het popje dood en ze was van

te voren toch niet ziek geweest. Het werd moeilijk om aan een nieuw popje te komen. Januari 1990 kwam ik via een bevriende kanariekwaker uit Delft, in contact met een Italiaanse kweker. Op 17 januari kwam hij met mijn vriend bij mij op bezoek en bracht twee popjes er een man geelbuiksijs mee, die wij dan ruilden voor vogels waar hij plezier aan had. Zo zie je maar, het hoeft niet altijd geld te kosten. Bij het omzetten van de vogels uit zijn looper, viel mij wel op dat daarin ook veel witzaad lag. Ik vroeg hem naar de reden hiervan en hij vertelde mij dat hij de vogels op het volgende zaadmengsel hield, 80% witzaad en de rest sesamzaad, slazaad, japans millet, chicoreizaad, pirellazaad en wat negerzaad. Ik heb deze mengeling van hem overgenomen wat achteraf prima bleek te zijn daar er zich geen problemen meer hebben voorgedaan. Verder was hij van mening dat ik geen kant en klaar eivoer moest gebruiken daar ik dan geen jong groot zou krijgen. Hij gebruikte alleen beschuitmeel en een hard gekookt ei. Wij hebben dan ook geen fabrieks eivoer meer gebruikt, ook al had ik mijn twijfels hierover, maar een zelf gemaakt eivoer bestaande uit beschuitmeel, aves en ei. Toen de jongen zes dagen waren werd er nog wat kiemzaad bijgemengd.

Bij de twee popjes was er een licht en de ander donker op de borst. Na een week de vogels geobserveerd te hebben, had ik de indruk dat ze al broedrijp waren. De mannetjes zaten steeds achter de popjes aan. Ik heb dan het licht opgevoerd naar veertien uur per dag. De vogels werden ondergebracht in voliè-res van 60x125x200 cm. Zo rond half februari begonnen beiden met het bouwen van een nest. Als nestmateriaal werd touw, mos en watten gebruikt en gebouwd werd in draden kanariënestjes. Pop een het donkere type, lag het eerste ei op 25 februari en er volgde nog twee eieren. Op 27 februari werd met broeden begonnen. Op 14 maart kwamen twee jongen uit en werden door beide ouders goed gevoerd. Na vijf da-

DE GEELBUIKSIJS

gen met 2,3 mm ringen geringd en op 1 april verlieten ze het nest en werden toen nog drie weken door de ouders bijgevoerd. Wat wel erg lang is, daar sijsjes normaal eerder zelfstandig zijn. Maar bij de andere nestjes bleek toch steeds hetzelfde, afzetten bij ongeveer 35 dagen. Denk wel aan de temperaturen, want na 5 dagen gaat de pop niet meer op de jongen zitten ook s'nachts niet. Op 15 april volgde het eerste eivan de tweede ronde. Het tweede ei was een loos ei en het derde ei was weer normaal. Op 27 april kwamen er twee jongen uit welke ook voorbeeldig werden grootgebracht. Toen de jongen waren afgezet is er door het popje nog een ei op de bodem van de volière gelegd maar werd er met de kweek gestopt. De uitgevlogen jongen zijn wat

DE GEELBUIKSIJS

halfrijpe onkruidzaden betreft alleseters. Paar twee, op 27 februari het eerste ei en op 1 maart werd begonnen met broeden op vier eitjes. Op 16 maart kwamen er drie jongen uit welke ook goed groot kwamen. Op 12 april volgde het eerste ei van de tweede ronde, vier eitjes waarvan er drie uitkwamen. De eerste drie dagen verliep alles goed maar op de vierde dag zagen de jongen er heel slecht uit, s'avonds waren ze alle drie dood. Ik dacht eerst aan luis, maar dat bleek niet zo te zijn. Het moest dan wel een darmstoring geweest zijn. Op 10 mei volgde het eerste ei van de derde ronde en op 23 mei kwamen vier jongen uit. Na drie dagen gingen twee jongen dood en twee kwamen er groot. Ik heb nu negen mooie jongen waarvan de eerste nu, augustus 1990, aan het ruien zijn. Zo hoop ik op VOGEL'91 mijn eerste geelbuiksijsjes te kunnen brengen.

Tekst en foto: G.C.v.d.Heuvel.

Jonge man, 3 maanden.

Allereerst is het goed om zich te realiseren dat een vogel met een afwijkende stand van de kop niet per definitie hoeft te lijden aan draainekziekte. Het verschijnsel draainek betekent dat er een probleem speelt waarbij de hersenen zijn aangedaan. Zoals bij veel ziektebeelden kan op grond van de uitwendige verschijnselen (= symptomen) meestal geen diagnose worden gesteld. Bepaalde symptomen kunnen door verschillende aandoeningen worden veroorzaakt.

DRAAINEKZIEKTE BIJ VOGELS

Van alle verschillende oorzaken die draainekverschijnselen veroorzaken speelt een virusziekte de belangrijkste rol. Draainekziekte wordt veroorzaakt door een virus. In alle andere gevallen van vogels met draainekverschijnselen kan dus niet gesproken worden van Draainek-ziekte. Het virus waarmee we te maken hebben is een Paramyxovirus (PMV). De ziekte wordt om die reden dan ook wel afgekort 'Paramyxovirus' of 'PMV' genoemd. Er zijn echter verschillende paramyxovirussen. Deze verschillende virussen worden in groepen onderverdeeld. Er wordt dan bijvoorbeeld gesproken over PMV 1 of PMV 3. Dit kan worden vergeleken met de verschillende namen die worden gebruikt om verschillende griepvirussen bij de mens aan te geven. De verschillende groepen paramyxovirussen veroorzaken problemen bij verschillende vogels. Zo is het bekendste paramyxovirus de veroorzaker van Pseudovogelpest bij pluimvee. Een zeer besmettelijke ziekte die in de zestiger jaren grote problemen heeft veroorzaakt. Dit virus behoort tot de PMV 1 virussen. Sinds deze grote uitbraak is er een wettelijke verplichting dat pluimveehouders de kippen moeten enten tegen deze ziekte. Ook mogen sierkippen alleen op tentoonstellingen komen als er een entbewijs getoond kan worden. Ook zijn er sindsdien importbepalingen wettelijk vastgesteld waarbij de quarantaine uitsluitend is bepaald om het binnenkomen van pseudovogelpest tegen te houden. Sinds deze maatregelen zijn er geen vogelpestuitbraken meer in Nederland geweest bij pluimvee. Een andere Paramyxovirus-besmetting is vanaf 1983 in Nederland bekend als een zeer besmettelijke ziekte bij duiven. Ook hierbij gaat het om een PMV 1 virus. Bij het begin van deze epidemie onder duiven was er de angst dat dit "duivenvirus" ook besmettelijk zou zijn voor pluimvee. Dit bleek uiteindelijk gelukkig geen probleem te zijn. De duivenliefhebbers hebben vanaf het begin wel kunnen profiteren van het feit dat het virus veel lijkt op het kippenvirus. Dit

betekende dat bij duiven met "kippenentstof" een goede bescherming kon worden bereikt tegen deze ziekte. Bij de siervogels hebben we ook al weer vele jaren te maken metparamyxovirussen. Het gaat hierbij vooral om de **parkieten** en de **prachtvinken**. Van de parkieten zijn vooral de **neophema's** zeer gevoelig voor deze ziekte. Bij de prachtvinken moet bijvoorbeeld gedacht worden aan de **gouldamadines**. Het is echter een gegeven dat bij vrijwel alle vogels "paramyxovirus" als probleem kan spelen. Bij de parkieten en de prachtvinken gaat het om een virus uit een andere groep dan het virus bij duiven en pluimvee. Het gaat hierbij hoofdzakelijk om PHV 3 virus. Het is hierbij opmerkelijk dat er in dit geval sprake is van een besmettelijke ziekte waarbij de parkieten en de prachtvinken elkaar kunnen besmetten. Hoewel de ziekte bekend staat onder de naam "Draainek-ziekte" zijn de verschijnselen niet altijd zo duidelijk aanwezig. Het kan dan ook gebeuren dat er problemen zijn waarbij geen enkele vogel draainekverschijnselen hoeft te vertonen. Het virus veroorzaakt niet alleen aantasting van het zenuwstelsel met draainekverschijnselen, evenwichtsstoornissen en verlammingen. De laatste jaren zien we namelijk dat er steeds vaker afwijkingen komen van het maagdarmkanaal. De ontlasting krijgt een afwijkende kleur en wordt volumineuzer. De kleur kan variëren van stopverfachtig tot lichtgeel en wit. Bij het opdrogen wordt de ontlasting zeer hard en kalkerig. De oorzaak van deze darmstoornis is een aantasting van de buikspeekselklier (**Pancreas**). De **pancreas** speelt een belangrijke rol in de vertering in de darm. Met name de zetmeelvertering is gestoord. De vogels krijgen daardoor een voedingstekort, gaan extra veel eten en produceren grote hoeveelheden ontlasting per dag. Ondanks meer eten gaan de vogels vermageren. Ook komen in besmette bestanden vogels voor die helemaal geen verschijnselen vertonen maar wel met het virus zijn besmet. Dit zijn de 'dragers' van de ziekte.

Naast de genoemde symptomen kan de ziekte verstrekkende gevolgen hebben in het kweekseizoen. Helaas is door mij al vele malen waargenomen dat er sprake was van hoge percentages onbevuchte eieren, afstervende eieren en sterfte van jongen. Dit kan gebeuren terwijl er in het bestand geen vogels zijn met draainekverschijnselen of andere verschijnselen.

De grote moeilijkheid bij alle virusziekten is, dat er geen medicamenten bekend zijn om de ziekte te stoppen. In een besmet bestand moet alle aandacht worden besteed aan de hygiëne en het voorkomen van verdere besmettingen. Belangrijk hierbij is om te bezien of er andere oorzaken zijn waardoor de algemene weerstand van de vogels is verminderd. Als voorbeeld kan genoemd worden het massaal voorkomen van veermijtbesmettingen bij neophema's of het voorkomen van dammparasieten zoals bijvoorbeeld coccidiosis bij prachtvinken. Ook veelvuldig voorkomende voedingsfouten benadelen de weerstand van de vogels waardoor een virus gemakkelijk een kans krijgt om toe te slaan. Het is opvallend dat de grootste problemen voorkomen bij vogels die in binnenverblijven worden gehouden. Dit is op zich logisch omdat de verspreiding van het virus vooral via de lucht gebeurt. In binnenverblijven is veelal volop zwevend stof aanwezig. Vooral via het zwevend stof van ingedroogde ontlasting kan het virus worden verspreid. In buitenvolières is de besmettelijkheid dus veel geringer. Dit betekent dat vogels bij besmettingen het beste naar buiten geplaatst kunnen worden. Binnenverblijven moeten stofvrij worden gehouden. Een goede ventilatie en 'ruimtedesinfectie' is van belang. Vanuit de ervaringen met uitbraken van pseudovogelpest bij pluimvee in de jaren 60, is bekend dat het virus op allerlei manieren kan worden meegenomen via aankopen, ruilen, vogelmarkten en tentoonstellingen. Hoewel een goede quarantaine bij aankoopvogels en tentoonstellingsvogels altijd noodzakelijk

is, hoeven "draggers" ook na een langdurige periode geen ziekteverschijnselen te vertonen. Ze komen "gezond" door de quarantaine heen. Aangezien besmette vogels niet altijd ziekteverschijnselen vertonen is het dus ook niet mogelijk om door middel van selekteren de ziekte kwijt te raken. Besmette vogels bouwen weerstand op tegen het virus waardoor er een soort evenwicht ontstaat tussen het virus en de vogel. Wel kan een dergelijke vogel de ziekte verspreiden. Tijdens de ru-, tijdens het kweekseizoen en tengevolge van stress-situaties kan het virus plotseling weer ziekteverschijnselen veroorzaken. Wel bestaat er eventueel de mogelijkheid om door middel van bloeonderzoek te bekijken of een vogel afweerstoffen in het bloed heeft die gericht zijn tegen het paramyxovirus. Bij aanwezigheid van antistoffen kan worden gesteld dat de vogel is besmet ofwel in contact is geweest met het virus en als gevolg daarvan weerstand heeft opgebouwd.

Alles bij elkaar is het altijd weer een triest verhaal waarbij het de ene keer wat meevalt en het de andere keer een drama wordt. Tot nu toe zijn we niet goed in staat om het verloop van de ziekte te voorspellen of wezenlijk te beïnvloeden. In feite is het, zoals met alle virusziekten, het belangrijkste om alle aandacht te besteden aan de preventie. Bij de preventie van virusziekten gaat het vooral om twee aspecten, nl.:

- voorkomen dat er een besmetting of overdracht van virus plaatsvindt.
- voorkomen dat het virus ziekte veroorzaakt nadat er besmetting heeft plaatsgevonden.

Het voorkomen dat er een besmetting zal plaatsvinden is in de vogelhouderij een illusie. Theoretisch is het mogelijk dat elke liefhebber de ziekte in het bestand krijgt. Het voorkomen dat het virus een kans krijgt kan in de praktijk alleen middels preventieve entingen. Zoals al genoemd bij pluimvee, heeft pseudovogelpest door de verplichte preventieve entingen geen kans meer

gekregen. Ook bij postduiven kon de ziekte voor een belangrijk deel worden beteugeld. Aangezien het enten bij postduiven niet georganiseerd en consequent gebeurt, zien we hierbij nog steeds paramyxovirus-problemen bij de niet geënte duiven. De siervogelhouderij heeft niet het geluk dat er een geschikte entstof beschikbaar is. Natuurlijk is en wordt er van alles geprobeerd door vogels in te enten met pluimvee- of duivenentstoffen. Gezien het gegeven dat het virus deel uitmaakt van een andere groep paramyxovirussen is er weinig aanleiding om veel effect te verwachten van deze entingen. Dit fenomeen speelt bijvoorbeeld ook t.a.v. de ziekte die veroorzaakt wordt door het pokkenvirus. Pokken komt als ziekte bij vele vogelsoorten voor. Toch moet voor duiven, kanaries, pluimvee en papegaai-achtigen steeds een 'eigen' pokkenentstof worden ontwikkeld om soortspecifieke bescherming te garanderen.

Op het vogelziektecongres van maart 1988 te München, is er melding gemaakt van een onderzoek waarbij er een specifiek PMV 3-vaccin in het laboratorium is gemaakt voor parkieten en prachtvinken. Hierbij is aangetoond dat het mogelijk is om parkieten en prachtvinken d.m.v. een enting te beschermen tegen de draainekziekte.

Om de problematiek van de draainekziekte te beperken is er sinds het afgelopen voorjaar een overleg op gang gekomen tussen de verschillende vogelbonden en verenigingen. Het gaat hierbij om vertegenwoordigers van de Parkieten Sociëteit, de Alg. Bond van Vogelliefhebbers, de Ned. Bond van Vogelliefhebbers, Onze Parkieten en

de Ned. Parkieten Club. Hierbij is tevens contact gezocht met de Firma Duphar om eventuele mogelijkheden voor de toekomst te bestuderen. Dit overleg heeft geresulteerd in het oprichten van de Werkgroep Draainekziekte. Het overleg heeft er toe geleid dat er een onderzoek is gestart naar de preventieve mogelijkheden. Dit onderzoek wordt uitgevoerd door de Vakgroep Pathologie, afdeling Bijzondere Dieren van de Faculteit voor Dierengeneeskunde te Utrecht. In de loop van 1991 hopen we dat de eerste resultaten van dit onderzoek bekend zullen zijn. Deze zullen in de bladen gepubliceerd worden. Het is een goede zaak dat er nu een gericht onderzoek naar de praktische preventieve mogelijkheden wordt uitgevoerd. Het een en het ander zal er hopelijk toe leiden dat er in de toekomst op een gerichte en effectieve manier preventieve maatregelen kunnen worden genomen.

Namen de Werkgroep Draainekziekte, **J. Hooimeijer**

P.S.

Voor eventuele aanvullende informatie kunt u zich uitsluitend schriftelijk wenden tot de Werkgroep Draainekziekte, p/a J. Hooimeijer, Wilhelminapark 8, 7941 GM Meppel.

S P E R W E R U I L

Prof.dr.Anthonis Stolk

Een onvergetelijk gezicht om de sperweruil *Surnia ulula* in boomtop te zien. Bij opwinding als gevolg van dreigend gevaar slaat hij krachtig met de staart. Zoals wij ons persoonlijk konden overtuigen, laat hij dan vaak ook een schelklinkend kwikkwikkwikk horen, zijn bekendste roep, die enigszins doet denken aan de roep van de zwarte specht. Het heldere krrriiii wordt door beide geslachten geproduceerd en staat dan ook met de voortplanting in verband. De zang van het mannetje lijkt enigszins op die van de ruigpootuil.

De staart is opvallend lang en blijkt aan het vliegbeeld iets valkachtigs te geven. Op de lichte onderzijde is een duidelijke sperwerachtige tekening te zien. De vrij kleine ogen hebben een intensief gekleurde iris. Het woongebied omvat de uitgestrekte wouden van het noorden van de oude en de nieuwe wereld. Grote open stukken worden op prijs gesteld. Vookeur blijken vooral de naaldbossen te hebben, aan de grens van de berkenregio. Behalve van een uitkijkpost (boomtoppen en masten bijvoorbeeld) wordt dit ook als torenvalken vanuit een wiekelvlucht gedaan. In de late winter en de vroege lente beginnen de mannetjes geestdriftig te zingen en vliegen ze roepend rond. Het doel hiervan is uiteraard om de vogels de gelegenheid van het vinden van een partner te geven. Door vlijtig te zingen wordt het territorium gemarkeerd. Het mannetje laat de partner allerlei potentiële broedplaatsen zien. Grote boomholten worden gewoonlijk als broedplaatsen gebruikt. Dit blijken vaak rottingsgaten in boomstammen te zijn, die op de plaats, waar een tak is afgebroken, zijn ontstaan. Spechtenholen zijn als nestplaats ook bijzonder geliefd. Soms wordt het nest van een grote vogel gebruikt. Nestmateriaal wordt niet aangedragen. De eieren worden op de kale bodem gelegd. Het legsel blijkt als regel uit vijf of zes, soms uit drie tot zeven glanzend witte eieren te bestaan (duidelijk afhankelijk van het voedselaanbod) die met tussenpozen van twee dagen worden gelegd. Per jaar wordt één broedsel geproduceerd. De broedtijd is van begin april tot en met mei. Broedduur ongeveer 25 tot dertig dagen. Vanaf het eerste ei wordt gebroed. Het broeden wordt door het vrouwtje gedaan. Het

mannetje blijft wel in de buurt en brengt haar voedsel. Wordt het broeden even onderbroken, dan houdt het mannetje soms het legsel met de vleugels warm. De jongen hebben aanvankelijk een wit donskleed, dat na enige dagen plaats voor een overwegend bruin jeugdkleed maakt, dat op de kop een lichtgeklepte tekening vertoont. Gezicht zwartachtig, alleen bij de hoeken van de snavel en boven de ogen. De jongen verlaten het nest, als ze ongeveer 23 dagen oud zijn, maar worden daarna nog enige tijd door de ouders verzorgd. Bedelen doen de jongen op soortgelijke wijze, als de jonge ruigpootuilen dit doen. Ze blijken al in hun tweede levensjaar geslachtsrijp te worden. Het voedsel van de sperweruil bestaat voornamelijk uit muizen, tijdens de broedtijd zelfs voor 92 procent. Daarnaast worden ook andere kleine zoogdieren (lemmingen bijvoorbeeld) gevangen, alsmede vogels, tot de grootte

van een sneeuwhoen toe. Op vogels wordt doorgaans gejaagd, als er niet voldoende muizen en lemmingen zijn. Zowel overdag als in de schemering is de sperweruil actief. Zowel in België als in ons land blijkt de sperweruil een zeldzame dwaalgast te zijn. Is er gebrek aan voedsel, dan trekt de sperweruil over grote afstanden. Vaak treden dan in verder naar het zuiden gelegen gebieden invasies op. In slechte muizenjaren wordt meestal niet gebroed. **Signalement van de sperweruil:** Donkergrijsbruine bovenzijde, witgeklepte onderzijde die van een bruin-grijze sperwertekening is voorzien. Karakteristieke aanblik door het zwartomzoomde witte gezicht. Veu-gels puntig en kort. De sperweruil is 38 centimeter lang en kan een gewicht van driehonderd gram bereiken.

Illustratie: Sperweruil.

De Goudkopbeo (*Ampeliceps coronatus*)

Acht jaar geleden zag ik in een kleine kooi bij een handelaar een zwart gele vogel. De vogel, een goudkopbeo, was reeds verkocht. Een jaar later zag ik dezelfde vogel terug en wist hem in mijn bezit te krijgen. De zang is niets, wel het trachten daarnaar.

Hun voorkomen en glans spreken je aan, evenals het zwartgele contrast. Nu moest ik nog een popje zien te krijgen maar dat was een probleem. Vele telefoontjes, lang wachten en veel kilometers rijden leverde uiteindelijk resultaat op. Het koppel plaatste ik in een goed beplante volièrre zonder nachthok, samen met wat spreuwen, nachtegalen en eenkoppel groenvleugel duiven. Dan wacht je 3 jaar en krijg je 2 eieren. Gevolg geen vakantie maar gewoon thuis blijven om te zien dat de man net voor het uitkomen de eieren uit het nest gooit. Jammer toch, maar tenminste hoop voor volgend jaar. Het jaar erop, goed opletten, geen balts, geen gesleep en dan bij toeval toch 3 eieren, helaas onbevrucht, maar weer wat hoop voor weer een volgend jaar. Het jaar daarop goed opgelet, de ingang van het blok is vanuit de kamer te zien. Kijken, kijken en nog eens kijken, geen gesleep, geen

balts en dan plots weer twee eieren, blauwgroen van kleur, die na 14 dagen broeden door het popje, uitkomen. Een jong gaat na een dag dood, de andere is direct echt actief. Ik sloepen met maden, meelwormen, runderhart, krekels, sprinkhanen etc. etc. maar van dat alles werd niets genomen, alleen maar appel en peer met af en toe wat honingwater. U snapt het al, daar ik alles beter weet, ging ik de jonge vogel zelf wel even meevoeren, iets dat tot niets leidt en de vogels alleen maar verontrusten. Nadat ik zelf met het voeren ben gestopt, gaat alles al weer veel beter. Pa en ma voerden de jonge vogel echt wel genoeg om groot te worden. Na enige dagen gingen ze ook over op het voeren van meelwormen en andere insecten, die ik ook aan de andere vogels voer. Na 50 dagen had ik een jonge goudkop beo door de volièrre vliegen. Trots dat ik was of dat ik hem zelf uitgebroed had. Pa beo

Door: J.L.v.d.Bragt
Foto: C.Scholtz/Engelsman

begon op een gegeven moment achter het jong aan te jagen, terwijl ma weer 3 eieren had gelegd. Helaas bleken deze onbevrucht. De jonge beo zat inmiddels apart, at goed en was in goede conditie. Toen hij plots zonder enige aanleiding binnen een half uur dood was, had ik er een raadsel bij, hoe was dat nu mogelijk. De vakantie was weer voorbij en ik een illusie armer. In 1987 verhuis ik naar elders en bouw weer een grotere vlucht, geheel aangeplant met daarin een mooie vijver en dan vliegt het popje van de beo weg, en is er weer een broedseizoen voorbij. Nieuw popje gezocht, gevonden en gekocht, met de hoop dat het nu eens goed zou gaan. Gelukkig kwam de vakantie weer in zicht dus 1990 zou het goed moeten maken. Nu kon ik ook een paring waarnemen, evenals het slepen met nestmateriaal. En dan toch nog sneller als ik verwachtte, 2 eieren, onbevrucht! Een tweede legsel van 3 eieren volgde waarvan 2 bevrucht. Na 14 dagen broeden twee jonge beo's die zowel door de man als door de pop worden gevoerd met appel, peer en honingwater. Ze groeien voorbeeldig tot na een dag of 7, dan plots begint de man de pop te verhinderen naar de jongen in het blok te vliegen. Hij deed dat zelfs met zoveel agressie dat ik ze vechtend van de grond af kon pakken; op leven en dood! Goede raad is duur, ik haal de man uit de vlucht en hoop dat de pop in het donker nog op het nest gaat. Na zich hersteld te hebben doet ze dat gelukkig. De volgende morgen voert ze de jongen of er niets is gebeurd en met volle overtuiging. Peer, appel, honingwater en later ook maden, meelwormen en sprinkhanen. Eerst stoppels, dan veren, en ja hoor na te zijn geringd met 4,5 mm ringen, vliegen ze uit na 23 dagen. Dan na nog 3 weken te zijn bijgevoerd door de pop, zijn ze zelfstandig en vliegen er 2 jonge goudkop beo's bij mij door de vlucht, maar dat had ik al eens eerder meegemaakt, dus even afwachten. Ook plaats ik de pop weer bij de man en ja hoor alles is weer pais en vre. Beo's zijn toch eigenlijk maar rare vogels.

NUTTIGE WENKEN BIJ DE

Door: Th. Bruynaers en
L. Meulemans

INLEIDING

In een serie artikelen willen wij, Th. Bruynaers, ex-keurmeester en schrijver van vele artikelen in "Onze Vogels", en L. Meulemans leraar biologie en jarenlang kweker van tropische vogels en kleurkanaries, een aantal zaken aan de orde stellen die ons inziens ruimschoots de moeite waard zijn. Uit gesprekken met vele kwekers, op cursusdagen, bij lezingen en bij vogelbesprekingen, is ons gebleken dat zelfs kwekers met ruime ervaringen problemen hebben met zeer belangrijke begrippen betreffende het kweken van kwalitatief goede kleurkanaries. Wij zijn er ons terdege van bewust dat niet alles aan de orde gesteld kan worden; dat er vele meningen zijn over selectie, het samenstellen van kweekparen, aankoop van vogels, voeding, het kweekproces, de stamopbouw enz. Ons is gebleken dat slechts een klein percentage kwekers deze kennis heeft en dus ook ieder jaar hoge ogen gooit op de diverse tentoonstellingen. Wij zijn ons er ook van bewust dat we ongewild in herhaling zullen vallen met wat andere auteurs reeds schreven. Hier en daar zullen ook andere inzichten op tafel komen, waaruit iedereen zijn eigen conclusie moet trekken. Ons doel is te trachten uw kennis te vergoten, de kwekers aan het denken te zetten, zodat het aantal kwekers met goede vogels in aantal zal toenemen. Ons uitgangspunt is een aantal tekortkomingen, die wij in de praktijk bij velen tegenkwamen, op een rijtje te zetten.

Dit ziet er dan als volgt uit:

- Veel liefhebbers hebben te weinig kennis van selectie van vogels voor de tentoonstelling en de kweek.
- Velen van ons weten te weinig over de erfelijke eigenschappen waardoor de selectie voor de kweek bijna niet mogelijk is.
- Daaruit volgt dat het samenstellen van kweekparen vaak op goed geluk gedaan wordt en niet doelgericht naar een betere vogel.
- Veel kwekers fokken zonder een goede administratie, vaak in familieverband, waardoor de opbouw van een goede lijn(stam) onmogelijk wordt.
- Vaak worden vogels door bloedverversing gekocht zonder de afstam-

ming te weten. Men gaat te vaak uit van het uiterlijk van de vogel of van de behaalde prestatie op de tentoonstelling. Juist de afstamming is belangrijk. Ongecontroleerd of lukraak kopen op uiterlijk kan alleen maar teleurstellingen geven, afgezien van een toevallige topser.

- Tot slot is er een grote groep die niet het vermogen bezit afwijkingen te zien in kleuren, vorm, grootte, evenredigheid. Dit kan een kwestie zijn van praktijkervaring, maar het kan ook zijn dat er een tekort is aan theoretische kennis en daar kan men wat aan doen.

Op al de bovengenoemde zaken zullen wij nader ingaan. Wij proberen u een zo breed mogelijk beeld te geven om een en ander praktisch te kunnen toepassen.

Het allerbelangrijkste om goede vogels te kweken is een juiste en strenge SELECTIE van al uw vogels. Selectie omvat zeer veel zaken en wil men het goed doen dan is een theoretische en praktische kennis onmisbaar. Hoe belangrijk het is willen we duidelijk maken aan de hand van wat gegevens uit de natuurlijke omgeving van de vogels. Wist u dat in de vrije natuur iedere zwakke vogel en iedere afwijking van de oer-

vorm bitterhard vernietigd wordt? Gebeurt dat ook bij onze dieren in de volière? Nee! In de vrije natuur begint de selectie bij het eerste ei of zelfs nog eerder. Is er voldoende voedsel en is de vogel in een optimale conditie dan vinden we volledige legsels. Is er voedsel-schaarste of zijn de vogels niet in topconditie dan zullen onvolledige legsels ontstaan. Komen er toch jongen dan zullen het voedseltekort en/of ziektes beletten dat de zwakkere jongen grootgebracht kunnen worden. Veel vogels zullen dus nooit zelfstandig worden. Gebeurt dat ook bij onze dieren in de volière? Nee! Met allerlei kunstgrepen proberen wij zoveel mogelijk jongen op de stok te krijgen dus ook de zwakkeren en die moeten we juist niet hebben. Dus selectie door ons zelf. In de natuur heeft elke vogel zijn natuurlijke vijanden zoals de roofvogels. De zwakke zullen het eerst een prooi worden en dus geen kans krijgen de soort te verzwakken. Gebeurt dit ook bij onze dieren in de volière? Nee! Of moeten we toch met ja antwoorden als we denken aan vijanden als de bloedmijten, bacteriën en virussen die grote schade aan kunnen brengen. Wanneer deze vijanden toeslaan zijn wij zelf de schuldigen. Wat moeten we zeggen over de mutatie (een spontane verandering in

KANARIEKWEEK

het erfelijke materiaal van de vogel) Ook in de natuur komen mutanten voor. Wie heeft nog nooit een merel gezien met witte pennen in vleugel en of staart, om al niet te spreken van een volledig witte merel. Deze vogels hebben echter in de natuur geen schijn van kans om zich voort te planten. Zij zijn vaak als eerste een prooi voor de vijanden of zij worden door hun soortgenoten uitgestoten. In onze hobby wordt bijna alleen maar met mutanten gewerkt. Waar vinden we nog de echte oer-kanarie? Tot slot moeten we nog wijzen op de vele natuurverschijnselen als droogte, hitte, koude, storm en hagel, waardoor vele vogels verloren gaan. Ook in deze situatie blijven weer de sterksten over. Geheel anders is het met onze diertjes gesteld, welke in gevangenschap door ons optimaal verzorgd en behandeld worden; geen tocht, ideale temperaturen het hele jaar door, op tijd water en voeding, wekelijks vers badwater, geen vijanden, goede nestgelegenheid. Is het dan vreemd dat er vogels geboren worden die eigenlijk niet zelfstandig zouden mogen worden? Het zijn dan ook deze vogels die we zelf uit moeten selecteren, maar wie weet niet hoe moeilijk dat dat is? Vandaar ook dat in het volgende artikel hier uitgebreid op wordt ingegaan. Een zeer belangrijke rol bij de selectie is uw vogels dagelijks te observeren, niet alleen uw eigen vogels maar ook die van uw collega-kweker, zodat u getraind wordt in het ZIEN.

Observeren en vergelijken maken het selecteren gemakkelijker. Een zeer secure registratie van alles wat u bij uw vogels opmerkt, het hele jaar door, is van het aller grootste belang. Hierbij moet gedacht worden aan zaken als bevruchting, volle legsels, het uitkomen van de jongen, veren pikken, opgroeien van de jongen m.a.w. alle goede en slechte eigenschappen van al uw vogels. Wij noemen dit de "PAPIEREN SELECTIE"; het onderwerp van ons volgende artikel. Begin september tot half oktober begint de belangrijkste selectie voor het tentoonstellingsseizoen en voor de kweek van het komende jaar. Dit noemen wij de "GROTE SELECTIE". Wij hebben tot nu toe gesproken over heel algemene zaken die we in de loop van het jaar verder zullen uit-

werken met als doel:

- Gezonde vogels die een grote weerstand hebben.
- Kwalitatief goede kweekvogels.
- Vogels die de standardeisen zo dicht mogelijk benaderen: onze tentoonstellingsvogels.
- Vogels waarvan we de erfelijke eigenschappen kennen wat betreft de kleurvererving, zodat we weten wat we aan nakomelingen kunnen verwachten in de nesten;

Onze kweekvogels.

Als we deze vogels in onze kooien hebben, kunnen we verder gaan met het spreken over het samenstellen van kweekparen, het opzetten van een lijnteeft en voor de gevorderde kweker is er dan ook een mogelijkheid voor experimenten.

KALENDER 1991

MOHO

Laat ik beginnen met u een heel gezond "vogeljaar" toe te wensen. Op het kalenderblad van januari prijkt een afbeelding van een Moho. Over deze vogel is uitvoerig geschreven door H. A. Maurer in "Onze Vogels" 1989, blz. 264. Daarom wil ik het met u hebben over de naam "Moho". De afgebeelde Moho is, zoals Maurer schrijft, een zanger, die behoort tot de *Sylviinae*. Zijn Latijnse naam is *Hypergerus atriceps*. De Franse natuuronderzoeker en ornitholoog Lesson gaf de vogel in eerste instantie de naam *Moho atriceps*. Er is echter nog een vogel met de geslachtsnaam *Moho* en dat is een op Hawaï levende Honingeter, Kauai o-o, *Moho braccatus*, die met uitsterven wordt bedreigd. Op Hawaï leefden vroeger vier soorten Moho's, maar drie ervan zijn zeker uitgestorven: de Hawaï o-o in 1934, de Molokai o-o in 1904 en de Pahu o-o in 1837, althans in die genoemde jaren werden ze voor het laatst gesignaleerd. Ook voor de Kauai o-o vreesde men het ergste. Men dacht dat ook deze soort was uitgestorven, maar gelukkig werd in de dertiger jaren weer een aantal ontdekt. Deze o-o's zijn dus in het geheel geen familie van de Moho op het januari-kalenderblad. De Kauai o-o voedt zich voornamelijk met nectar, maar is eveneens verzot op zacht fruit, vooral bananen. De overige o-o's zijn uitgestorven vanwege de jacht die op ze werd gemaakt om de veren te bemachtigen, waar capes van werden gemaakt. Maar er is zowaar nog een moho en die moet u zoeken op Nieuw-Zeeland. Het is namelijk een andere naam die de Maori's gebruiken voor de Takahe. Deze takahe behoort tot de rallen. Hij is erg groot. De kop is blauw, de rug groen en ook de rest van het lichaam is donker groenachtig. De enorme snavel is rood. De takahe kan niet vliegen maar wel zeer snel lopen. Er waren twee ondersoorten en men waande beiden als uitgestorven. In 1948 kwam evenwel het verheugende bericht, dat de ondersoort op het Zuideland nog leeft! Ze komen voor op hoogten tussen 600 - 1000 meter. Men schat het aantal op circa 300 exemplaren, die nu gelukkig wettelijk zijn beschermd.

Meindert de Jong

De kweek van de Weidegors

(*Emberiza cioides*)

In november vorig jaar kocht ik een koppel weidegorzen bij een handelaar in de regio. Ik vond het gewoon rustige en mooie vogels. Tevens was het bij mij onbekend zijn van deze vogels een stimulans om ze te kopen. De prijs begroeg 50 gulden. Uiteraard wilde ik bij thuiskomst meer weten van deze vogels.

In Elseviers gids van de Europese vogels stond de weidegors zonder afbeelding op de lijst van dwaalgasten. In de Vogelgids (peterson) stond de weidegors eveneens als dwaalgast aangeduid; echter met de afbeelding van de kop van het mannetje. Het Thieme's handboek van alle Europese vogels geeft de beste informatie; een goede tekening in kleur van beide geslachten en een aardige beschrijving. De weidegors is iets slanker en kleiner als de beter bekende geelgors. Het mannetje en vrouwtje zijn duidelijk verschillend. Het mannetje heeft een mooie kastanjebruine kruin en kastanjebruine wangen. De kruin en de wangen worden gescheiden door een helderwitte oogstreep. Een wit en zwarte baardstreep en een witte overlopend in grijze keel. De flanken en borst zijn licht roestbruinachtig en de rug is bruinzwart gestreept. Het popje is minder contrastrijk; de oog en baardstreep zijn meer isabelkleurig en de witgrijze keel ontbreekt. De kruin is niet kastanjebruin maar licht gestreept.

De vermelding als dwaalgast in de geraadpleegde gidsen deed mij vermoeden dat het hier wel eens om een beschermde vogel zou kunnen gaan, vandaar dat ik informeerde bij mij bekende controleurs van de AID. Op de lijst van het Ministerie van Landbouw, Visserij en sinds kort het Natuurbeheer, kwam de weidegors gelukkig niet voor en ik werd dan ook door de betreffende ambtenaren gerustgesteld. De beide vogels kwamen in goede konditie de winter door en werden in het voorjaar gehuisvest in een grote met hoofdzakelijk vlierstruiken beplante vlucht van 4 meter bij 3,25 meter. De volière werd mede bewoond door: Een koppel Himalayagroentlingen, een koppel zebra-vinken, een koppel goudmaddin, een koppel spitsstaarten, een koppel warbler-vinken en een Pallas roodmus mannetje en twee vrouwtjes. Begin mei begonnen de weidevogels met nestbouw in een gewoon kanarie-nestkastje. Zij gebruikten hiervoor tamelijk grof materiaal, in hoofdzaak hooi.

De paring van de vogels heb ik niet waar kunnen nemen, waarschijnlijk speelde dit zich zeer vroeg op de dag af. Op 14 mei legde de pop haar eerste eitje van in totaal 4 eitjes. De eitjes waren lichtbruin van kleur met donkerbruine vlekken die teken op uitgelopen gemorste inktvlekjes, een echt gorzenei dus. Denk hierbij maar aan de bijnaam van de geelgors nml. pennenschrijver. De eitjes kwamen niet uit. Op 4 juni legde het popje weer haar eerste eitje nu echter in een ander nestkastje. Ook dit legsel kwam niet uit. Op 24 juni legde de pop weer haar eerste eitje nu echter in een zelf vrij gebouwd nestje tussen wat takken welke in een hoek van de volière waren bevestigd, een en ander vlak naast de deur. De vogel was echter zeer mak en vloog niet van het nest als de deur open of dicht ging. Het popje nam het broeden voor haar rekening en het mannetje sliep vlak bij het nestje. Op 3 juli keek ik met een spiegel in het nest toen de pop er even af was om te fourageren, een klein bolletje pikzwarte wol kon ik waarnemen. Het bleken later drie jongen te zijn, zeer donker van huidskleur en nagenoeg zwarte dons. De jongen werden door beide ouders gevoerd en groeiden zeer voorspoedig. Intussen hadden ook de Pallas roodmussen jongen, evenals de zebra-vinken en de gouldamadinen. De vogels kregen twee maal per dag een schaalje eivoer bestaande uit Cédé eivoer, Cédé mix, mierenpoppen, geknipte meelwormen, buffalowormen en gekiemd zaad. Ongeveer de zevende dag heb ik de jongen geringd met ringen van 2.9 mm. Op de ringen heb ik ventielslangetjes gedaan. Op het moment dat de weidegorzen jongen kregen, ben ik ook tussen de middag naar huis gegaan alleen om ze vers eivoer te geven. In tegenstelling tot de Pallas roodmussen, die uit de krop voerden, voerden de weidegorzen uit de snavel. Het eerste jong zat na ongeveer 10 dagen al op de rand van het nest, uiteraard nog nagenoeg kaal. Je zag eigenlijk alleen een snavel zitten. Voordat de twee weken verstreken waren, sprongen de eerste twee jongen al uit het nest. Ze zaten stil op de grond en na twee dagen op de onderste takken van de in de volière staande vlierstruiken. Hetzelfde kenmerkende gedrag vertoonde ook de Pallas roodmussen. De jongen keerde niet meer naar het nest terug, dit kon overigens ook niet daar ze geenszins konden vliegen. Het derde jong werd kennelijk in het nest niet meer gevoerd en stierf kort daarna. Op dit moment kreeg ik van een andere liefhebber, een verwoed geelgorzen kweker, uit de vereniging de tip om sprinkhanen te gaan

vangen en te voeren. Overigens hadden meerdere leden uit onze vereniging (SIVO BREDA) hiermede zeer goede resultaten. Ik kocht een visnet in de winkel voor sportvissers en de vrouw van de betreffende kennis maakte van een hoestaken een prachtig sprinkhanennet. Doorsnede ongeveer 40 cm. en ongeveer een meter diep. Het net wordt op een daarvoor geschikte plaats door het gras heen en weer geslagen en om te voorkomen dat de sprinkhanen er weer uit springen worden ze regelmatig naar de bodem van het net geschud. Het net wordt lichtjes dichtgeknoopt en de buit wordt mee naar huis genomen. In de volière stond een kast met twee kanten van glas en een kleine opening boven in een van de andere zijanten. (afmeting 40 cm breed, 40 cm diep en 80 cm hoog). Het deksel van de kast open en de sprinkhanen, en uiteraard ook de vele ander meegevangen insecten, in de kast en het deksel er weer snel op. De sprinkhanen ketsten volop tegen de glazen ruiten. In eerste instantie werden de weidegorzen, die onmiddellijk op de kast afkwamen, stapelgek van ergenis omdat ze niet bij de sprinkhanen konden komen. Echter binnen een half uur hadden ze de truuk ontdekt en vloegen ze af en aan met een bek vol insecten om hun twee jongen te voeren. Inmiddels had ik de zebra-vinken, die reeds 17 jongen hadden grootgebracht uit de vlucht gevangen, ook zij deden zich nml. tegoed aan de mierenpoppen. Elke dag ging ik, bijna een maand lang, op sprinkhanen jacht. Het zeer zonnige weer zorgde voor de rest. Het was een lust om te zien hoe de weidegorzen hun jongen voerden met de zelf gevangen insecten, een puur stukje natuur in de volière! Als raketten vloegen ze achter een ontsnapte sprinkhaan aan. De jonge

vogels groeiden als kool. Later hebben de weidegorzen weer eitjes gelegd in een halfopen nestkastje. Dit nest heb ik waarschijnlijk zelf verstoord door de eitjes te rapen; zij lieten het nest in de steek. Medio september stierf helaas een van de jonge weidegorzen, de andere leeft nog. De jonge vogels hadden de kleur van de pop. De laatste week van september ruide de vogel in een week alle kopveertjes en werd het duidelijk dat het een mannetje betrof. Levend voer in de vorm van enkele meelwormen worden nog steeds graag genuttigd. Wat mij opvalt is dat de oudervogels makker zijn dan de jonge vogels. Het mannetje zingt een aardig liedje en evenals de uitgevlogen jongen brengen ze een schelle gorzenroep ten gehore.

Tekst: Jan Benoist

Foto: Jan Blasman

Opmerking

Henk Koning uit Velsbroek kweekte dit jaar ook met de weidegors. De jonge werden grootgebracht met kleine krekels en larven van de stippelmot naast nog ander levend voedsel. In de gezelschapsvolière gedijen ze goed, zijn erg verdraagzaam en laten zich eerder verdringen dan dat ze zich verdedigend opstellen.

Redactie

KWEEK MET DE GESTREEPTE KUIFTIMALIE

(*Yuhina castaniceps*)

De gestreepte kuitimalie is een zeer beweeglijk, aardig ogend vogeltje met een mooie grijze kuif. Sinds september 1989 is de man in mijn bezit. Deze heeft samen met een pop de gehele winter in de buitenvolière vertoefd. In het voorjaar (april) is er nestbouw gepleegd en zijn er eieren gelegd. Helaas is de pop toen dood gegaan. Ze had een ernstige lintwormaandoening met bacteriologische infecties. Via een beurs tijdens een vergadering van de speciaalclub kon ik een vermoedelijke nieuwe pop bekomen. Het geluk was met mij, want de vermoedelijke pop bleek ook feitelijk een pop te zijn. Beide vogels zijn importvogels. Ze verblijven in een grote buitenvolière van 5 bij 2,5 bij 2. De volière is beplant met o.a. coniferen, vlier, bruidsluier, dennebomen en een grote pruim. De timalies delen dit verblijf met een veertigtal andere vogels, zaadeters en vruchten en insekten-etende vogels. Andere *Yuhina* soorten bewonen de volière ook, zoals de Zwartkin, de roestnek en de *Yuhina occipitalis*. De gestreepte kuitimalies zijn in het geheel niet schuw. Ze zijn ook niet agressief t.o.v. medebewoners en ze laten nestcontrole toe. Van het baltsgedrag was weinig te merken. Het eerste ei werd 2 juni gelegd en in totaal zijn er drie eieren gelegd. Deze bleken gelukkig alle drie bevrucht te zijn. Het nest is gebouwd in een broedkorfje voornamelijk met coccosvezel. Het broedkorfje hing prima verscholen in de bruidsluier. In de buurt zat ook een paartje purpergranaten te broeden. De afwerking van het nest was keurig. De kleur van de eieren was vuilwit met veel kleurige (bruine) vlekjes onregelmatig verspreid over het gehele ei. De afmeting van de eieren was ongeveer 18 bij 15 mm. Ze werden dag na dag gelegd. Beide ouders hebben beurtelings aan het broedproces deelgenomen. De broedtijd bedroeg 11 dagen. Twee eieren zijn ongeveer tegelijk uitgekomen en een ei een dag later. Over vochtigheidsgraad en temperatuur valt niet zoveel te zeggen, iedereen weet dat we een prima voorjaar en een goede zomer gehad hebben. Toen de jongen geboren waren, bleek de huidskleur vleeskleurig. Ze zijn naakt geboren met een weinig zwart/grijs dons. Vanaf de vierde dag zijn de veerkielen zichtbaar. Deze waren blauwgrijs van kleur. Na zeven dagen zijn de veertjes

doorgekomen. Wanneer de ogen precies zijn opengegaan weet ik niet, daar ik niet elke dag in het nest wilde koekeleeren. Omdat de jongen zeer goed groeiden, heb ik ze reeds op de vierde dag kunnen ringen. De ouders stonden zich niet aan de ringen. Ik had ze ook niet zwart gemaakt of met ventielslang gecamoufleerd. Het lijkt me juist te vermelden dat ik vlak voor het uitkomen van de eieren nog een kuurtje tegen coccidiose heb gegeven en daarna toen de eieren uitgekomen waren een kuur tegen het "geef". Dit in verband met slechte ervaringen vorig jaar tijdens de kweek met de roodborstzaadkraker. Na twaalf dagen verlieten de jongen het nest. Toen ik thuis kwam en constateerde dat ze uitgevlogen waren, heb ik ze uitgevangen en samen met de ouders in een grote broedkooi binnenshuis opgekooit. Een jong bleek na het uitvliegen dood in de buitenvolière te liggen. Dit uitvliegen bevalt me ook goed. Binnenshuis immers is de temperatuur beter te regelen en kan het levend voer geven veel beter gedoseerd worden. De fok heeft me heel wat gekost aan levend voer, omdat alle bewoners van de volière gretig mee aten van het voorgeschotelde menu. Het levend voer bestond uit heel veel mierenpoppen (hoofdbestanddeel), maden (die

ingevroren zijn geweest en welke ze heel graag eten), buffalo's en meelwormen. Dit alles vermeerderd met datgene wat in de buitenvolière aan komt vliegen of kruipen. Vóór de fok werden alleen universeelvoer, eivoer (met Cédémix), Claus bruin, buffalos, meelwormen, nectar en fruit gegeven en ter voorbereiding van de fok naderhand mierenpoppen. U begrijpt, dat het opkooien na het uitvliegen dus ook direct in de portemonnee te merken is. Binnen opgekooit groeiden de jongen verder heel snel. Na een week was reeds goed de kuif te onderscheiden. De jongen lijken direct al veel op de ouders. Hun jeugdkleed is feitelijk grotendeels identiek aan het kleed van de ouders. Na drie weken heb ik de ouders weer terug gelaten in de buitenvolière en de jongen heb ik in een vluchtje in de schuur (2 bij 1 bij 2) gedaan. Op dit ogenblik (22 augustus 1990) zijn de jongen stevig aan het ruien en ze maken het gelukkig heel goed. Ik hoop ze in het najaar te showen, zodat vele liefhebbers kunnen genieten van dit zo sympathieke vogeltje.

Tekst: J.B. Hertrouws

Foto: A. de Bruijn

$$50 + 50 = 100$$

of De secundaire kenmerken van de kleurkanarie.

Voor veel kwekers van kleurkanaries is het tentoonstellen van hun jonge vogels een belangrijk facet van hun hobby. Het doel van het tentoonstellen van vogels is meestal niet in de eerste plaats dit tentoonstellen maar veelal de keuring die hieraan vooraf gaat.

Het keuren van kleurkanaries is gebaseerd op het geven van punten aan bepaalde kenmerken van die kanarie. Hiervoor zijn richtlijnen vastgesteld; iedere keurmeester kent deze maar ook iedere kleurkanariëkweker kan (of beter - moet -) kennis nemen van deze richtlijnen. Ze zijn vastgelegd in de standaardisen voor kleurkanaries. De nieuwste uitgave is steeds te koop op het Bondsbureau.

Het geven van punten vindt plaats op een keurlijst. Op deze keurlijst staan de belangrijkste kenmerken vermeld met daarbij het theoretisch maximaal aantal punten.

THEORETISCH; in de praktijk zullen deze niet toegekend worden. Als we de keurlijst voor kleurkanaries aan een nadere beschouwing onderwerpen dan kunnen we alle daarop vermelde kenmerken indelen in twee groepen n.l.

a.) De primaire kenmerken.

Deze worden gevormd door de rubrieken pigment, bijkleur of vetstof. Het theoretisch maximum voor de primaire kenmerken is 50 pnt. Het praktisch maximum is 48 pnt.

b.) De secundaire kenmerken.

Deze worden gevormd door de rubrieken houding, grootte, vorm, bevedering en conditie. Ook hier zien we een theoretisch maximum van 50 pnt. Het praktisch maximum is 44 pnt. hoewel in het algemeen 43 pnt. worden toegekend.

Beide groepen kenmerken samen, geven ons als theoretisch maximum $50 + 50 = 100$ punten.

Als we even stil blijven staan bij de maximale puntenaantallen, dan zien we dat zowel de totale kenmerken gelijkwaardig zijn aan de totale secundaire kenmerken.

Keurlijst Kleurkanaries

Inzender: _____

Kleur: _____

Ring nr.	Th	Pr	Secundair	
			norm.	max.
Kooi nr.	max.	max.		
Pigment 30 Vetstof (50)	50	48		
Bijkleur 20				
Houding 10			8	9
Grootte 10			9	9
Vorm 10	50	44	9	9
Bevedering 15			13	13
Conditie 5			4	4
Totaal	100	92	43	44
Eenheidspunten				
Totaal generaal				

NEDERLANDSE BOND VAN VOGELLIEFHEBBERS

BEMERKINGEN:

PRIMAIRE KENMERKEN

SECUNDAIRE KENMERKEN

Veranderingen maken dit keuringsrapport ongeldig.

Datum:

De Keurmeester:

Samenvattend:

De kleur van de kleurkanarie en het lichaam van de kanarie zijn beiden even belangrijk voor het totaalbeeld.

Als beide groepen even belangrijk zijn, maar aan de kleur toch meer punten gegeven kunnen worden dan aan de overige kenmerken, is men gauw geneigd te denken dat dus de kleur het belangrijkste is. Deze opvatting is bij veel kleurkanariekwekers diep geworteld. Zo diep dat velen volkomen gefixeerd zijn op de kwaliteit van de kleur waardoor zij niet meer letten op de overige kenmerken.

Dit is mede veroorzaakt door de wijze waarop de kleurkanaries werden gekeurd. De grootste strijd wordt gestreden rond de punten voor kleur. Deze punten worden nauwkeurig door de keurmeester vastgesteld. Maar dan komen nog de secundaire kenmerken aan de beurt.

Misschien mede door het feit dat de keurmeester meestal teveel vogels op één dag moet keuren, worden aan de secundaire kenmerken "automatisch" 43 pnt. toegekend als in een eerste oogopslag geen afwijkingen zijn waar te nemen. Hierdoor is het voorgekomen dat kleine fouten in grootte, vorm, bevedering en conditie niet werden gezien en dus ook niet als bemerking op de keurlijsten zijn vermeld.

Het gevolg begint wat onrustbarend te worden met als resultaat:

- We zien tijdens de keuringen teveel kleurkanaries met een grootte waarbij het soms beter is muggegaas voor de tentoonstellingskooi te spannen.
- We zien storende vormfouten zoals platte schedels, lange snavels, onjuiste stand van de ogen, lange smalle nek, scherpe of zware borst, smalle holle rug, gekruiste vleugels.
- We zien storende bevederingsfouten zoals losse flankbevedering, een te lange of te korte bevedering.

Veel van deze fouten zijn erfelijk en als daar tijdens een keuring niet of onvoldoende aandacht aan wordt besteed, terwijl ook de kweker deze fouten niet herkent of niet wil inzien, dan gaat het snel bergafwaarts met het totaalbeeld van de kleurkanarie. Het wordt zo ook steeds moeilijker om kampioen te worden.

Dat worden tegenwoordig wel de kwekers die tijdig de problemen hebben signaleerd. Zij hebben zich al enige jaren toegelegd op het kweken van het juiste model kleurkanarie. Het is dan ook geen wonder dat hun vogels op diverse tentoonstellingen zich duidelijk gaan onderscheiden van de overige kleurkanaries. Dit geeft vaak aanleiding tot allerlei geruchten als zouden die vogels door de keurmeesters herkend worden waardoor ook de inzender al bekend is. Om dergelijke geruchten, die vaak alleen maar uit afgunst worden verspreid, uit de wereld te helpen zullen de klagers zelf moeten overgaan tot het inslaan van andere wegen in hun kweekrichting.

De Technische Commissie Kleur-en postuurkanaries van de NBvV en met haar vele keurmeesters maar ook kleurkanariekwekers, onderkennen een inslaan van de verkeerde weg bij het kweken van kleurkanaries. Tijdens het afgelopen keurseizoen zijn de kleurkanariekeurmeesters gevraagd wat "bewuster" de secundaire kenmerken te gaan beoordelen. In een aantal gevallen heeft dit gezorgd voor wat deining onder de kwekers. Zij werden voor het eerst gekonfronteerd met fouten die ze zelf nog nooit hadden gezien, andere erkenden hun fouten en waren blij met bemerkingen op de keurlijsten. We staan nu voor een nieuw kweekseizoen en zijn nu nog in staat fouten goed te maken. Dit is nodig want in het najaar wordt weer streng gekeken naar de secundaire kenmerken van de kleurkanarie.

Veel fouten die voorkomen bij de secundaire kenmerken van de kleurkanarie zijn erfelijk. Dit heeft tot gevolg dat dergelijke fouten, die zelf in de loop van jaren zijn ontstaan, niet in één broedseizoen even kunnen worden weggevoerd. Voor het wegfokken van deze fouten zijn drie zaken van het grootst belang:

- 1) Kennis van de eisen die aan een bepaald kenmerk worden gesteld.
- 2) Praktische kweekervaring en "feeling" voor de vogels.
- 3) Bereid zijn tot strenge selectie.

We horen vaak: "alles is te leren". Wel, dit is niet zo'n intelligente uitspraak want niemand kan aan een kleurkanariekweker lesgeven in praktische kweekervaring, laat staan lessen in feeling voor de vogels. Dit is aangeboren of iedere kweker moet het zich zelf eigen maken. Hetzelfde geldt voor de bereidheid tot strenge selectie. Die bereidheid is er of is er niet.

Wat wel kan worden geleerd is de kennis van de eisen die aan een secundair kenmerk van de kleurkanarie worden gesteld. Zoals reeds eerder aangegeven: deze staan in de "Standaardeisen voor Kleurkanaries" uitgegeven door de NBvV. In het volgend artikel zullen we deze nog eens de revue laten passeren.

De Technische Commissie Kleur-en postuurkanaries

H.K.van der Wal

PINQUINS IN DE TROPENZON

Koukleumen zijn pinguïns zeker niet. Ze houden van de kou. De koude wateren van het Zuidpoolgebied vormen hun bakermat. Ze kunnen de barre stormen van de lange poolwinter uitstekend trotseren, want ze zijn nu eenmaal in dikke vellagen gehuld. Ze worden schijnbaar voor hun prestaties beloond, want ze vinden steeds een rijkgedekte dis. Met de reusachtige visrijktom van de koude zeeën kunnen zij uitstekend hun voordeel doen.

Overigens zijn vrijwel alle soorten hun oorspronkelijk broedgebied trouw gebleven. Slechts enige der in totaal achttien soorten bleken zonder meer pioniersbloed te hebben. Op hun tochten volgden ze de koude zeestromen in noordelijke richting en vestigde zich op broedplaatsen buiten het eigenlijke broedgebied. Dit bleek ten koste van de afmetingen te gaan: hebben pinguïns zich in subtropische streken gevestigd en hebben ze zich daar tot nieuwe soorten ontwikkeld, dan zijn deze allemaal klein: 39 tot 65 centimeter, terwijl de meeste overige soorten 70 tot 115 centimeter meten. Zwartpootpinguïns zijn al duizenden jaren geleden met de Humboldtstroom naar het noorden getrokken. Een deel van hen vestigde zich aan de kust van Peru en heeft zich daar (zich aanpassend aan de nieuwe omstandigheden) tot een nieuwe soort ontwikkeld, die precies als de zeestroom zijn naam dankt aan de beroemde natuuronderzoeker Alexander von Humboldt en als Humboldt-pinguïn of Peruviaanse pinguïn *Spheniscus humboldti* bekend staat. Nu hebben andere zwartpootpinguïns zich nog verder gewaagd. Ze volgden de stroom en zwommen in noordwestelijke richting. Zo bereikten ze tenslotte de ongeveer duizend kilometer van de kust verwijderde Galapagos-eilanden. Als Galapagospinguïns *Spheniscus mendiculus* leven ze daar nog en ze zijn de enige pinguïns die vrijwel op de equator broeden. Bij hun zwerftochten buiten de broedtijd passeren ze deze zelfs herhaaldelijk, zodat zij de enige pinguïns zijn, die wel eens op het noordelijk halfrond worden aangetroffen. Bij voorkeur wordt door beide soorten in spleten en holen gebroed. De Humboldtpinguïns blijken geen vaste vroedtijd te hebben en kunnen zich in elke maand voortplanten, maar de Galapagospinguïns broeden zonder uitzondering in de koelste maanden: mei en juni. Bij beide soorten worden gewoonlijk twee eieren gelegd, die door beide ouders worden bebroed. Eerst als de jongen ongeveer zes weken oud zijn, begeven zij zich voor het eerst te water, waar zij zich thuisvoelen alsof ze altijd al in het water waren geweest.

Prof.dr. Anthonie Stolk

IJsselhal zwolle

ZATERDAG
16 februari
1991

- * met 7500 m2 verkoopruimte de allergrootste.
- * geen tocht en kou door uniek sluizensysteem.
- * gezellig terras in de hal.
- * ruime parkeergelegenheid.
- * kwartels verboden: art. 3 vewet.
- * openingstijden: van 11.00 tot 16.00 uur.
- * handelaren voor 10.00 uur binnen.
- * plaatsreservering verplicht

Organisatie: "De Voliërvriend" Zwolle.
Inlichtingen: 038-213711 of 038-651834
na 18.00 uur

De volgende markt is op:
21 september 1991

1991 **ZUID NED. VOGELMARKT.** 1991

In de Brabant Hallen te 's-Hertogenbosch.

ORGANISATIE: O.P.L.
2E ZATERDAG VAN FEBRUARI

2E ZATERDAG VAN NOVEMBER

Inbreng van alle soorten vogels mogelijk.
Behalve kwartels en hoenderachtigen.
Art. 3 Veeziektewet.

Tochtvrije ha. - ruime parkeergelegenheid
HANDELAREN VOOR 10.00 UUR BINNEN
OPEN VOOR BEZOEKERS VAN 10 TOT 16 UUR.
Inlichtingen tel: 04167-74703/73819.

ARDI ELECTRONICS

FABRIKAGE
IMPORT - EXPORT

Voor verschuiven raafbrug
Auto-electronica
of
in draagapparatuur

Ionengeneratoren (luchtreiniging)
thermostaten (voor lucht en vloeistoffen)
dimmers (lichtregeling)

ARDI-ELECTRONICS Postbus 23 5827 ZG Hilpert tel. 04077 - 81753